

התנועה למען איכות השלטון בישראל ע"ר 580178697

ע"י ב"כ עוה"ד ד"ר אליעד שרגא ו/או תומר נאור
ו/או אריאל ברזילי ו/או הידי נגב
ו/או גילי גוטוירט ו/או רחלי אל-שי ו/או רותם בבלי-
דביר ו/או תמר באום ו/או אורי הס ו/או סתיו לבנה
להב

רח' יפו 208 ירושלים, ת.ד. 31348 ירושלים 9131301

טל': 02-5000073 ; פקס: 02-5000076

דוא"ל: office@mqg.org.il

העותרת

- נ ג ד -

1. שר האוצר
2. ממשלת ישראל
3. ראש הממשלה
4. היועצת המשפטית לממשלה, עו"ד גלי בהרב מיארה

באמצעות פרקליטות המדינה

צלחא א-דין 29, ירושלים

טלפון: 073-3925590 ; פקס: 02-6467011

דוא"ל: hci-dep@justice.gov.il

המשיבות

עתירה למתן צווים על תנאי, צו ביניים

ובקשה לדין דחוף

א. סעדים

בית המשפט הנכבד מתבקש להוציא תחת ידיו את הצווים הבאים :

א.1. צווים על תנאי:

א.1.1. צו על תנאי כנגד המשיב 1, המורה לו להתייצב וליתן טעם מדוע לא יורה למשרדו לפעול על-מנת לגבש באופן מידי הצעת מחליטים לממשלה על הקפאת העברת כספים קואליציוניים או שמקורם בהסכמים פוליטיים אחרים ושאינם מיועדים לצרכי המלחמה והעורף באופן ישיר ;

א.1.2. צו על תנאי כנגד המשיב 1, המורה לו להתייצב וליתן טעם מדוע לא יפעל שלא בשרירותיות ויורה על הסטה מיידית של כלל הכספים שמקורם בהסכמים פוליטיים לצרכים האמורים, תוך ביצוע התאמות תקציביות, וזאת על סמך תשתית עובדתית רלוונטית לנוכח שינוי נסיבות קיצוני בדמות המצב המלחמתי החל מיום 7.10.2023.

א.1.3. צו על תנאי כנגד המשיבה 2, המורה לה להתייצב וליתן טעם מדוע לא תפעל שלא בשרירותיות ותדון בהצעת המחליטים על סמך התשתית העובדתית אשר יגבש משרדו של המשיב 1, ובתוך כך תשקול מחדש את אופן חלוקת התקציב, לרבות הכספים הקואליציוניים, לנוכח המצב המלחמתי.

א.2. צו ביניים

הלכה היא כי בבואו להכריע בבקשה למתן צו ביניים, ישקול בית המשפט הנכבד שני שיקולים מרכזיים – סיכויי העתירה ומאזן הנוחות [וראו בר"ם 301/03 **אחים סקאל בע"מ נ' רשות שגדות התעופה** (פורסם בנבו 18.3.2003)]. בין השיקולים האמורים מתקיים יחס של "מקבילית כוחות", היינו, ככל שסיכויי העתירה גבוהים יותר, כך ניתן למעט בדרישת מאזן הנוחות, ולהיפך [וראו בר"ם 9954/16 **משרד החינוך נ' בית הספר יפיע לחינוך ורווחה בע"מ** (פורסם בנבו, 3.1.2017)].

לשיטת העותרת נוכח העובדה שיש חובה לשקול מחדש החלטות מנהליות על יסוד תשתית עובדתית מדויקת בעקבות שינוי הנסיבות הקיצוני והחריג של פרוץ מלחמת חרבות הברזל ; וחובתה של הממשלה לבחון מחדש את החלטותיה על רקע שינוי הנסיבות הקיצוני – הרי שהמשך הקצאת הכספים, לרבות הקואליציוניים, על בסיס החלטות קודמות תוביל בהכרח למעשה עשוי ושרירותי, ותשבש את היכולת ליישם את פסק הדין בהמשך.

א.3. בקשה לקיום דיון דחוף – במקביל למתן צו הביניים, מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע דיון דחוף, וזאת בשל חשיבות העניין ועל מנת שהדיון בעתירה וההכרעה בה יתקיימו במהירות שתאפשר את הכספים בהקדם ובהתאם לדין.

ב. מבוא

1. בבוקר יום 7 באוקטובר 2023, החלה מתקפת טרור רצחנית מרצועת עזה על מדינת ישראל. אלפי מחבלים, אשר חדרו משטח רצועת עזה לשטחה של ישראל מהיבשה, מהאוויר ומהים, טבחו ותקפו באכזריות אזרחים, במקביל לשיגור של אלפי רקטות לשטח מדינת ישראל. במתקפת הטרור האכזרית רצחו מחבלים מעל 1,400 אזרחים ישראלים ופצעו אלפים, ובקרבות נפלו מעל 300 חיילים. מעל 240 אזרחים נחטפו לשטח רצועת עזה.
2. לנוכח האירועים האמורים, הכריז שר הביטחון, באותו יום, על מצב חירום מיוחד בעורף, אשר הורחב בהמשך למדינה כולה. הכרזת שר הביטחון אושרה על ידי ועדת חוץ וביטחון של הכנסת. בהמשך לכך, ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי החליטה על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות, בהתאם לסעיף 40 לחוק יסוד: הממשלה.
3. מלחמת "חרבות הברזל" החלה – והיא מתרחשת גם ברגעים אלו.
4. המערכה כוללת גיוס מילואים רחב של למעלה מ-300,000 חיילי וחיילות מילואים, לכל המערכים בצה"ל ובמערכת הביטחון. מרחב עוטף עזה, אזור גבול הצפון ואזורים נוספים במדינת ישראל הוכרזו כשטח צבאי סגור שהכניסה אליו אסורה, וביישובים רבים בישראל התושבים התבקשו להתפנות מבתייהם. מספר העקורים מוערך בכ-150,000 איש. משקים חקלאיים שלמים הוחרבו; עסקים רבים קרסו וקורסים.
5. העלויות – הישירות והעקיפות – נאמדות בעשרות (אם לא מאות) מיליארדי שקלים. המציאות הכלכלית שנוצרה בימים אלו ממש, תלווה את המדינה בשבועות, בחודשים ואולי בשנים הקרובות. לא לחינם בכירי משרד האוצר יחד עם בכירי המשק והכלכלה קראו לבחינה מחדש של הקצאת תקציבים, ובכלל זה גם כספים קואליציוניים, שאינם מתמודדים עם המציאות החדשה והצרכים הנחוצים בשעה זו, אלא הם שייכים לאותו עולם שלפני 7 באוקטובר.
6. **דומה שאין ספק שנדרשת בחינה מחדש של ההקצאות התקציביות והכספים הקואליציוניים שנקבעו בחודשים שלפני פרוץ המלחמה, והיו רלוונטיים "לעולם הישן" – לבין התאמתם למציאות המחרידה והחדשה שלפתינו.**
7. מכאן – עתירה זו, הדורשת משר האוצר להורות למשרדו לערוך בחינה מחדש של ההקצאות התקציביות, ובכללן הכספים הקואליציוניים, ולקבוע מהם הצרכים החדשים של מדינת ישראל; ולממשלת ישראל – לבצע את חובתה כנאמנת הציבור, ולקבוע את סדרי העדיפויות בתקציבים ובחלוקתם, בהתאם למציאות החדשה. כל פעולה אחרת (לרבות ההימנעות מפעולה) – עולה כדי שרירותיות אסורה.
8. טרם חתימה יובהר שעתירה זו עניינה בחובה המנהלית והציבורית של שר האוצר (ומשרדו) לערוך תמונת מצב עדכנית של ההקצאות התקציביות לממשלה; ועל החובה של הממשלה לערוך בחינה מחדש של אותן הקצאות, בשים לב לשינוי הנסיבות הקיצוני שנכפה על מדינת ישראל עם פריצת המלחמה. העותרת אינה חולקת שלממשלה הסמכות לקבוע מדיניות תקציבית כחוכמתה, אך עליה לעשות זאת בהתאם לכללי המשפט המנהלי – ועליה החובה להתאים את מדיניותה למציאות החדשה. זו משמעותה של הממשלה כ"נאמן הציבור". הא ותו לא.

ג. הצדדים לעתירה

9. העותרת היא עמותה, רשומה כדין, תנועה עצמאית א-פוליטית ובלתי מפלגתית, הפועלת זה יותר משלושה עשורים בזירה הציבורית והמשפטית, ומונה כ-60,000 חברים ופעילים. העותרת חרטה על דגלה את ערכי עידוד ערכי שלטון החוק, שמירה על משאבי הציבור, שירות נורמות בלתי ראויות במנהל הציבורי והשרשת נורמות ראויות של מנהל ציבורי תקין.

10. המשיב 1 הוא שר האוצר, האחראי על תקציב המדינה בתוך הממשלה ועל גיבוש המדיניות הכלכלית, והוא שמביא לידי הממשלה הצעות החלטה בעניינים אלה, על סמך עבודה מקצועית והמלצותיהם של עובדי המשרד.

11. המשיב 2 היא ממשלת ישראל האחראית על גיבוש תקציב המדינה ועל יישומו.

12. המשיב 3 הוא ראש הממשלה, המרכיב את הממשלה באמצעות הסכמים קואליציוניים, בהם נעשות הסכמות תקציביות רבות. ראש הממשלה מנתב את מדיניות הממשלה ואת פועלה.

13. המשיב 4 היא היועצת המשפטית לממשלה האחראית על הייעוץ המשפטי לממשלה למשרדה, ואשר ממונה על שמירת הדין ברשות המבצעת.

ד. רקע עובדתי

1. אישור התקציב עם הכספים הקואליציוניים במאי 2023

14. בסמוך להשבעת ממשלת ישראל השלושים ושבע ביום 29.12.2022, החל גיבוש תקציב המדינה (וחוק ההסדרים לצידו) לשנים 2023 ו-2024 (להלן: "הצעת חוק התקציב").

15. ביום 24.2.2024 הצעת חוק תקציב לשנים 2023 ו-2024 אושרה בממשלה.¹ באותו היום, קיבלה הממשלה את החלטה מס' 241 בעניין "יישום כספים קואליציוניים לשנת 2023 ואילך".² בהחלטה מס' 241 של הממשלה החליטה הממשלה "להקצות באופן חד פעמי סכום שלא יעלה על 5,300 מיליון ש"ח בשנת 2023 וסכום שלא יעלה על 7,200 מיליון ש"ח בשנת 2024, לצורך יישום הסכמים קואליציוניים בשנים אלו". כלומר סך הכספים הקואליציוניים המיועדים היה 12.5 מיליארד שקלים.

16. ביום 14.5.2023, בעוד הכנסת מתדיינת על הצעת חוק התקציב והצעת חוק ההסדרים הנלוות לה, הממשלה קיבלה את החלטה מס' 511, בה נקבעו מטרות הקצאת הכספים הקואליציוניים וסכומי הכספים המיועדים, לצד הגדלה של סך הכספים הקואליציוניים ל"5,677 מיליון ש"ח בשנת 2023 ו"7,949 מיליון ש"ח בשנת 2024". כלומר סך הכספים הקואליציוניים עלה ל-13.626 מיליארד שקלים.³

17. ימים ספורים לאחר מכן, ביום 23.5.2023, בעוד מליאת הכנסת דנה בהצעת חוק התקציב לקראת אישורה הסופי, הממשלה מיהרה לקבל החלטה נוספת בעניין הכספים הקואליציוניים, החלטה מס' 562.⁴

¹ החלטה 237 של הממשלה "הצעת תקציב המדינה לשנים 2023 ו-2024" (24.2.2023).

² החלטה 241 של הממשלה "יישום כספים קואליציוניים לשנת 2023 ואילך" (24.2.2023).

³ החלטה 511 של הממשלה "יישום הסכמים קואליציוניים והסכמים פוליטיים בעלי משמעות תקציבית בשנים 2023 ו-2024 ותיקון החלטות ממשלה" (23.5.2023).

⁴ החלטה 562 של הממשלה "יישום הסכמים קואליציוניים והסכמים פוליטיים בעלי משמעות תקציבית בשנים 2023 ו-2024 - תיקון החלטות ממשלה" (23.5.2023). בה הוחלט על הסטת כספים קואליציוניים בסך של 250 מיליון ש"ח לטובת התמיכה במוסדות התורניים בכל אחת מהשנים 2023 ו-2024, כאשר נקבע כי ככל שלא יימצא מקור תקציבי ל-250 מיליון השקלים האמורים בשנת

18. ביום 24.5.2023 מליאת הכנסת אישרה את תקציב המדינה לשנים 2023 ו-2024.
19. ביום 30.7.2023 קיבלה הממשלה את החלטה מס' 861, **החלטה נוספת להגדלת הכספים הקואליציוניים**.⁵ עיקרי ההחלטה הם שניים:
- 19.1. **הוחלט להגדיל את סך הכספים הקואליציוניים** לשנת 2023 לסך של 5,822 מיליון ש"ח. כלומר, **סך הכספים הקואליציוניים עלה בהחלטה זו ל-13.771 מיליארד שקלים**.
- 19.2. שוב, הוחלט על "מימון תוספת תקציב לצורך תמיכה במוסדות התורניים בשנת הכספים 2023". לטובת הגשמת מטרה זו, הוחלט "**לבצע שינוי בסדר העדיפויות הממשלתי**".⁶

2.ד. פרוץ המלחמה ביום 7.10.2023

20. בבוקר יום 7 באוקטובר 2023, החלה מתקפת טרור רצחנית מרצועת עזה על מדינת ישראל. אלפי מחבלים, אשר חדרו משטח רצועת עזה לשטחה של ישראל מהיבשה, מהאוויר ומהים, טבחו ותקפו באכזריות אזרחים, במקביל לשיגור של אלפי רקטות לשטח מדינת ישראל. במתקפת הטרור האכזרית רצחו מחבלים מעל 1,400 אזרחים ישראלים ופצעו אלפים, ובקרבות נפלו מעל 300 חיילים. מעל 240 אזרחים נחטפו לשטח רצועת עזה.
21. לנוכח האירועים האמורים, הכריז שר הביטחון, באותו יום, על מצב חירום מיוחד בעורף, אשר הורחב בהמשך למדינה כולה. הכרזת שר הביטחון אושרה על ידי ועדת חוץ וביטחון של הכנסת. בהמשך לכך, ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי החליטה על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות, בהתאם לסעיף 40 לחוק יסוד: הממשלה.

העתק הכרזת שר הביטחון על מצב מיוחד מסומן ומצורף כנספח ע/1.

22. בהמשך לכך, החל צה"ל בגיוס מילואים רחב של למעלה מ-300,000 חיילי וחיילות מילואים, לכל המערכים בצה"ל ובמערכת הביטחון. מרחב עוטף עזה, אזור גבול הצפון ואזורים נוספים במדינת ישראל הוכרזו כשטח צבאי סגור שהכניסה אליו אסורה, וביישובים רבים בישראל התושבים התבקשו להתפנות מבתיים. פיקוד העורף אסר על התקהלויות ברוב אזורי המדינה.
23. על רקע מצב החירום הביטחוני אף הוקמה ממשלת חירום לאומית.

3.ד. אין מחלוקת שנדרשת בחינה מחודשת של סדרי העדיפויות לאור המצב

3.1.ד. בכירים קוראים להסטת כספים קואליציוניים לצרכי המלחמה

24. ביום 15.10.2023 פורסם כי הדרג המקצועי הבכיר במשרד האוצר המליץ לשר לעצור את כל העברות הכספים הקואליציוניים, ולייעד את כולם למטרות הקשורות למלחמה. לפי הפרסום, השר ביקש מהדרגים המקצועיים הצעות נוספות למימון עלויות המלחמה.

העתק כתבתם של נתי טוקר ליאור דטל אפרת נוימן "הדרג המקצועי באוצר המליץ לעצור את הכספים הקואליציוניים — אבל סמוטריץ' מבקש המלצות אחרות" דה מרקר (15.10.2023)

2024, הממשלה תאשר הפחתה של 1.85% בבסיס התקציב בשנת 2024. הטבה משמעותית זו לא ניתנה אך ורק למפלגות החרדיות. גם מפלגת עוצמה יהודית קיבלה תוספת משמעותית של 250 מיליון ש"ח מהכספים הקואליציוניים בשנת 2024 למטרותיה.

⁵ **החלטה 861 של הממשלה** "יישום הסכמים קואליציוניים והסכמים פוליטיים בעלי משמעות תקציבית בשנים 2023 ו-2024 - תיקון החלטות ממשלה" (30.7.2023).

⁶ בהתאם לכך, הוחלט, בין היתר, כי תוגדל התמיכה ב-51 מיליון ש"ח לצורך **גידול במספר תלמידי הישיבות** בשנת 2023, וכן כי תוגדל התמיכה **במוסדות תורניים המועלים ביישובי עוטף עזה**. לצורך מימון חלק מהגידול המסיבי בתמיכה במוסדות התורניים הוחלט על הקצאת הכספים מתוך "כספי הרזרבה" השמורים בתקציב המדינה לצורך שינויים בין סעיפי התקציב.

מסומן ומצורף כנספח ע/2.

25. יצוין כי להמלצה זו של בכירי משרד האוצר קדמה המלצה זהה של "פורום הכלכלנים", הכולל בכירים רבים לשעבר במשרד האוצר ובנק ישראל.

העתק כתבתו של גד ליאור "פורום הכלכלנים: לבטל העברת מיליארדי השקלים לחרדים שאינם מעודדים צמיחה" ynet (12.10.2023) מסומן ומצורף כנספח ע/3.

26. עוד באותו היום, שר האוצר הצהיר במסיבת עיתונאים כי "נתתי הנחיה חד משמעית שאין מגבלה של תקציב לגבי דרישות המלחמה של צה"ל ושל כוחות הביטחון, ובסיוע לניצולי הטבח, לצורך כך הנחיתי את אגף התקציבים והחשב הכללי לפעול לשינוי סדרי עדיפויות בתקציב, הם עורכים מיפוי של כל התקציבים שאינם חיוניים ללחימה, במסגרת הזו נבחן כלל התקציב במסרק, וביניהם גם התקציבים הקואליציוניים ל-2023 ו-2024. חלק מהתקציבים כבר הוסטו וחלק יוסט בהתאם לצורך".

העתק כתבתו של גד ליאור "בכירי האוצר למנכ"ל המשרדים: 'הקפאו הוצאות - גם מכספים קואליציוניים' ynet (15.10.2023) מסומן ומצורף כנספח ע/4.

27. ביום 23.10.2023, התייחס גם נגיד בנק ישראל, פרופ' אמיר ירון, במסיבת עיתונאים בעניין הצורך בהסטת כלל הכספים הקואליציוניים לצרכי המלחמה כי: "המסר הכי חשוב לשווקים הפיננסיים הוא ביצוע התאמות תקציביות, כולל בכספים הקואליציוניים. אני לא יכול להדגיש את זה יותר. לפני שיוצרים קופסאות תקציביות למיניהן צריך לייצר התאמות תקציביות והן כוללות הסכמים קואליציוניים". בדבריו גם הדגיש הנגיד כי הוא בקשר רציף עם שר האוצר מתחילת המלחמה, כך שעמדתו בכללותה ידועה לו.

העתק כתבתו של שקד גרין "הנגיד קורא לממשלה להשתמש בכספים הקואליציוניים למלחמה: 'רק אחר כך להגדיל את התקציב' כלכליסט (23.10.2023) מסומן ומצורף כנספח ע/5.

28. ודוק, נגיד בנק ישראל הוא יועץ לממשלה בעניינים כלכליים לפי חוק [ס' 7(ב) לחוק בנק ישראל, התש"ע-2010].

29. באותו היום, כאשר נשאל שר האוצר האם במסגרת שינוי סדרי עדיפויות בתקציב לטובת צרכים חיוניים ללחימה עליו הצהיר קודם לכן, יבוטלו גם ההקצאות הכספים שמקורם בהסכמים פוליטיים, שהרי מדובר במיליארדי שקלים, חזר שר האוצר והבהיר כי "אנחנו לוקחים כספים שלא קשורים למאמצי המלחמה, ומסיטים אותם לשם".

העתק כתבתו של אבי בר-אלי "בואו נשים בצד את הפופוליזם: סמוטריץ' כבר לא מתחייב לקיצוץ בכספים הקואליציוניים" דה מרקר (23.10.2023) מסומן ומצורף כנספח ע/6.

30. זאת ועוד, גם באותו היום, הצהיר יו"ר הקואליציה, חה"כ אופיר כץ, בישיבה בוועדת הכספים של הכנסת, כי "לא יאושרו כספים קואליציוניים אשר לא נוגעים לסיוע במלחמה" וכי "אלו מקורות תקציביים קריטיים, אעביר את כספיי הקואליציוניים לסיוע למפונים".

נכון למועד הגשת העתירה לא פורסמו פרוטוקול ישיבת ועדת הכספים מיום 23.10.2023 ולכן מדובר בתמלול הדברים מצד העותרת מתוך שידור הישיבה.

31. ואולם, עד כה, לא התקבלה שום החלטת ממשלה כוללת הפועלת ליישום הצהרות אלה.

32. העולה מן האמור הוא שעל אף ההצהרות על שינוי סדר העדיפויות בתקציב המדינה, הכולל כאמור גם מיליארדי שקלים של כספים קואליציוניים, המיועדים למטרות שאינן חיוניות לצרכי המלחמה או העורף באופן ישיר או עקיף, הממשלה לא נדרשה לשינוי הנסיבות הקיצוני שמתרחש במדינת ישראל, ולא דנה בהשלכות של צרכי המלחמה על התקציב, וחלוקתו. במילים אחרות, על אף שאין ספק בדבר הצורך המתחייב בעריכת סדרי עדיפויות חדשים נוכח המלחמה – הדבר לא נעשה באופן מתודי והוליסטי.

33. מעבר לכל זאת, לפני מספר ימים ספורים, ביום 31.10.2023, פורסם כי למעשה במשרד האוצר מכינים תכנית לגיבוש "קופסה חוץ תקציבית" למימון עלויות המלחמה ותוכניות הסיוע, בהיקף של כ-11 מיליארד שקלים, מתוכם כ-5.5 מיליארד שקלים יגיעו מקיצוץ בתקציבי הממשלה הקיימים. ואולם, כלל לא הובהר אם הקיצוץ האמור יכולול הסטה מלאה של כלל הכספים הפוליטיים שאינם חיוניים לצרכי המלחמה והעורף.

העתק כתבתו של נתי טוקר "זה מגיע: האוצר מגבש הצעת חוק ל"קופסה חוץ-תקציבית" ב-11 מיליארד שקל" דה מרקר (31.10.2023) מסומן ומצורף כנספח ע/7.

34. ודוק, החלטות הממשלה בעניין יישום ההסכמים קואליציוניים ופוליטיים המוזכרות לעיל, מציינות לעיתים את המקור התקציבי לכספים הפוליטיים מתוך סעיפי רזרבה כללית או שאריות שלא ינוצלו בשנת 2023. כלומר, על פני הדברים קיצוץ בתקציבי משרדי הממשלה לא רלבנטי למקורות אלה.

4.ד. חוסר שקיפות לגבי היקף ביצוע הכספים הקואליציוניים

35. בעקבות ההתבטאויות הפומביות וההצהרות התקשורתיות, מאז פרוץ המלחמה חברי וועדת הכספים וכן חברי כנסת נוספים ניסו לברר פעמים רבות מהו סכום הכספים הקואליציוניים שטרם מומשו לשנת 2023, ומהו הסכום המדויק המיועד לשנת 2024, בהם ניתן להשתמש לצרכי המלחמה והעורף. זאת הן באמצעות שליחת מכתבים, כולל דרישה לכינוס ישיבה מיוחדת של ועדת הכספים לשם כך, והן בוועדת הכספים של הכנסת. ואולם פניותיהם לא קיבלו כל מענה.

העתק כתבה "הקרב על הכסף הקואליציוני: סערה בוועדת הכספים שדנה במתווה הפיצויים" מעריב אונליין (23.10.23) מסומן ומצורף כנספח ע/8.

העתק דרישת חברי כנסת לכינוס ישיבה מיוחדת של ועדת הכספים [מתוך חשבון הטוויטר של חה"כ נעמה לזימי] מסומן ומצורף כנספח ע/9.

36. כמו כן, בעוד חברי הכנסת – נבחרים הציבור – אינם מקבלים תשובות ברורות לגבי היקף הכספים הקואליציוניים של שנת 2023 שכבר בוצעו, או שהוקצו למטרה שאינה חיונית למלחמה אך טרם בוצעו, משרד האוצר מסר ביום 26.10.2023, את התשובה הבאה לגוף התקשורת שקוף: "כספים שלא הועברו או שהועברו אבל טרם בוצעו – הוקפאו ונמצאים בבחינה. מהכספים הקואליציוניים של 2023 – יש 1.15 מיליארד שלא הועברו, מה שהועבר וטרם בוצע נמצא בבדיקה כרגע. מהכספים של 2024 – מעריכים שכ-5.5 מיליארד לא הועברו ו/או בוצעו. זה למגוון רחב של שימושים והנחיצות שלהם נמצאת בבדיקה כרגע".⁷

⁷אפרת אביבי "למרות המלחמה- עודפי התקציב תקועים, בין סעיפי המחלוקת: שיפוז מעורר רה"מ" שקוף (26.10.23).

37. לצד זאת, יצוין כי עד כה, יצאו מספר החלטות ממשלה המיועדות לסיוע לחלק מצרכי המלחמה והעורף (להלן: "**החלטות הממשלה הייעודיות**"), בהן נקבע כי מימון הסיוע, ייעשה, בין היתר, "באמצעות הפחתת הסכומים האמורים בהחלטת הממשלה מס' 511 מיום 14.5.2023, למעט סעיפים 2 ו-3 להחלטה 511, וסכומים נוספים שהוקצו למימון הסכמים קואליציוניים בשנים 2023 ו-2024 ומתוך סכומים שהוקצו למשרדי הממשלה במסגרת החלטות ממשלה נוספות שהתקבלו ביחס לשנת 2023 אשר לא הוקצו לתקנות הייעודיות ואם הוקצו לא התקבלה לגביהם התחייבות עד ליום 20 באוקטובר 2023".⁸

38. ואולם, **טרם נמסר כל דיווח רשמי ומפורט על הסכומים המדויקים אשר נותרו מהכספים הקואליציוניים אשר ניתן או ייעשה בהם שימוש לצרכי המלחמה והעורף.**

39. כמו כן, על אף ההוראות הספציפיות בהחלטות הממשלה הייעודיות האמורות, **לא נתקבלה כל החלטת ממשלה כוללנית הקובעת כי יוקפא לאלתר כל שימוש בכספים הקואליציוניים שאינו מיועד לצרכי המלחמה בשנים 2023 ו-2024.**

40. אלא, כפי שעלה בדיון בוועדת הכספים ביום 24.10.2023, נטענה שקיימת "הנחייה" על-ידי מנכ"ל משרד האוצר, החשב הכללי וראש אגף תקציבים לפיה: "כל מה שלא עונה על ההגדרות הבאות שהן תמיכה בלחימה, שזה כולל כמובן את העורף, את המפונים ואת הנפגעים, מה שלא קשור בפעילות השוטפת ביותר של המשרד, הפעילות הבסיסית ביותר, או מה שלא קשור בצמיחת המשק – **כרגע מוקפא**".⁹

5.ד. מיצוי הליכים

41. העותרת פנתה מספר פעמים לממשלה וחבריה בקריאה להקפיא את כל העברות הכספים הקואליציוניים שאינם קשורים באופן ישיר לצרכי המלחמה והעורף.

העתק מכתב העותרת מיום 15.10.2023 מסומן ומצורף כנספח ע/10.

העתק מכתב העותרת מיום 25.10.2023 מסומן ומצורף כנספח ע/11.

42. זאת ועוד, ביום 29.10.2023 העותרת פנתה לראש הממשלה, שר האוצר והיועצת המשפטית לממשלה ועמדה על כך כי נוכח הנסיבות החדשות והקיצוניות לשיטת העותרת קמה חובה על משרד האוצר לגבש באופן מידי הצעת החלטה לממשלה, שתורה על הקפאה לאלתר של העברת כלל הכספים שמקורם בהסכמים פוליטיים, שאינם נדרשים באופן ישיר וחיוני לצרכי המלחמה או הטיפול בעורף, וכן על הסטה מידית של כלל הכספים שמקורם בהסכמים פוליטיים לצרכים האמורים. כמובן, שעל הצעה זו לעלות לאישור מידי במליאת הממשלה.

העתק מכתב העותרת מיום 29.10.2023 מסומן ומצורף כנספח ע/12.

43. בשים לב לדחיפות הנושא, כמו גם לעובדה שכל פניותיה של העותרת נותרו עד ליום זה ללא מענה, הרי שלפיכך נדרשה העותרת לעתירה זו. משאלה פני הדברים, נעבור להלן לטיעון המשפטי.

⁸ מתוך החלטה מספר 1006 של הממשלה מיום 29.10.2023, ר' גם החלטה מספר 998 של הממשלה מיום 26.10.2023; החלטה מספר 988 של הממשלה מיום 23.10.2023; החלטה מספר 987 של הממשלה מיום 22.10.2023.
⁹ פרוטוקול מס' 225 של ועדת הכספים של הכנסת (24.10.2023), עמ' 7.

ה. הטיעון המשפטי

ה.1. התשתית הנורמטיבית

ה.1.1. החובה המנהלית המוטלת על המשיבים לגבש תשתית עובדתית

ראויה

44. תנאי מוקדם לקבלתה של החלטה מנהלית תקינה הוא הביסוס העובדתי לה, כשאחת מהחובות המוטלות על הרשות המנהלית בהקשר זה היא החובה לאסוף ראיות שישמשו כתשתית להחלטה (ראו, בין היתר, בג"ץ 987/94 יורונט קווי זהב (1992) בע"מ נ' שרת התקשורת, פ"ד מח(5) 412, 423-426 (1994); בג"ץ 8569/96 הסתדרות הנוער העובד והלומד נ' שר החינוך, התרבות והספורט, פ"ד נב(1) 597, 620-621 (1998)).

45. וכך נכתב בספרה של כבוד השופטת דפנה ברק ארז משפט מינהלי 440-439 (כרך א, 2010) (להלן: "משפט מינהלי"), לעניין חובת הרשות לבסס את ההחלטה המינהלית על תשתית עובדתית:

"תנאי מוקדם לקבלתה של החלטה מינהלית תקינה הוא הביסוס העובדתי לה. אין טעם בהחלטה שנימוקה סבירים וראויים, אם אין היא מתאימה לנסיבות העובדתיות. על מנת לעמוד בדרישה זו, מוטלות על הרשות שתי חובות מצטברות: החובה לאסוף ראיות, שישמשו כתשתית להחלטה, והחובה לבסס את ההחלטה על ראיות מספיקות."

46. כן יפים לעניין זה דבריו של כב' הנשיא ברק בסעיף 88 לפסק דינו בבג"ץ 5016/96 חורב נ' שר התחבורה, פ"ד נא(4) 1, בעמ' 68-69 (1997):

"הלכה פסוקה היא, כי החלטה שלטונית חייבת להתבסס על תשתית עובדתית. לשם כך על הרשות השלטונית לאסוף את הנתונים הרלבנטיים. עליה לבדוק נתונים אלה בהקפדה."

47. בפסיקה נקבע כי החובה החלה על רשות מנהלית להניח תשתית עובדתית ראויה לכל החלטה שהיא מקבלת במסגרת שיקול הדעת שהוענק לה, מורכבת מאיסוף נתונים וגיבוש החלטה מנומקת, כדלקמן בפסקה 2 לפסק דינה של כבוד השופטת שטרסברג-כהן בבג"ץ 3993/01 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה (פורסם בנבו, 29.01.2002):

"הלכה היא, כי חובה על כל רשות מינהלית להניח תשתית עובדתית ראויה לכל החלטה שהיא מקבלת במסגרת שיקול הדעת שהוענק לה (בג"ץ 987/94 יורונט קווי זהב (1992) בע"מ ואח' נ' שרת התקשורת ואח', פ"ד מח(5) 412, 423-426 והאסמכתאות המופיעות שם). תהליך קבלת ההחלטה על ידי מי שהוקנתה לו סמכות לקבלה על-פי חוק, מורכב משלבים חיוניים, שהם "איסוף וסיכום הנתונים (לרבות חוות הדעת המקצועיות הנוגדות, אם ישנן כאלה), בדיקת המשמעויות של הנתונים (דבר הכולל, במקרה של תיזות חלופות, גם את בדיקת מעלותיהן ומגרעותיהן של התיזות הנוגדות) ולבסוף, סיכום ההחלטה המנומקת" (בג"ץ 297/82 ברגר ואח' נ' שר הפנים, פ"ד לז(3) 29, 49). ... כך, בוטלה החלטת שר ונקבע על ידי בית המשפט כי לא ניתן לשוב ולהחליט בעניין אלא על יסוד בדיקה עניינית שיטתית והוגנת (בג"ץ 852/86 אלוני נ' שר המשפטים, פ"ד מא(2) 1)".

48. כן נקבע בפסיקה כי החלטה של הרשות אשר נתקבלה בהיעדר גיבוש התשתית העובדתית הרלוונטית וללא איסוף הנתונים הנדרשים – מהווה טעם עצמאי לביקורת שיפוטית על ההחלטה.

49. כך, אך לאחרונה קבע בית המשפט הנכבד בעניין ע"מ 1930/22 **הבית הפתוח בירושלים לגאווה ולסובלנות (ע"ר) נ' עיריית ירושלים** (פורסם בנבו, 11.10.2023) (להלן: "**ע"מ הבית הפתוח**") כי החלטה שנתקבלה על-ידי הרשות מבלי שנאסף מידע נחוץ על מנת לבססה, חסרה תשתית עובדתית רלוונטית. בלא תשתית עובדתית זו, הרשות אינה יכולה להתחשב בכלל ההיבטים הרלוונטיים, ולכן ישנו טעם לפגם בהחלטת הרשות. זאת ועוד, הנטל של איסוף הנתונים הרלוונטיים רובץ על הרשות, בפסקה 40 לפסק דינו של כבוד השופט גרוסקופף:

"ואולם, בכך לא תמו כשלי ההחלטה. פגם נוסף שנמצא בה, הקשור בטבורו לליקוי השרירותיות, הוא שההחלטה בדבר גובה התמיכה במערכת התקבלה מבלי שנאספה, ואף מבלי שנעשה מאמץ ראוי לאיסוף מידע נחוץ הנדרש על מנת לבססה. כידוע, בבואה של הרשות לקבוע מבחני תמיכה עליה לעשות זאת על בסיס תשתית עובדתית הולמת, באופן המשקף את היחס בין התכלית שלשמה נועדה ההקצאה הכספית לבין העובדות הרלוונטיות (בג"ץ 1438/98 התנועה המסורתית נ' השר לענייני דתות, פ"ד נג' (5) 337, 361 (1999) (להלן: עניין התנועה המסורתית); בג"ץ 727/00 ועד ראשי הרשויות המקומיות הערביות בישראל נ' שר הבינוי והשיכון, פ"ד נו' (2) 79, 90 (2001)). בהיעדר תשתית עובדתית כאמור, הרשות אינה יכולה להתחשב בכלל ההיבטים הרלוונטיים (בג"ץ 2013/91 עיריית רמלה נ' שר הפנים, פ"ד מו' (1) 271, 279 (1991); בג"ץ 3638/99 בלומנטל נ' עיריית רחובות, פ"ד נד' (4) 220, 229-230 (2000); ברק ארז, בעמ' 439-440). בענייננו, העירייה מודה כי מבחני התמיכה הרלוונטיים למערכת נקבעו מבלי שצרכיה הייחודיים של הקהילה הגאה עמדו לנגד עיניה של העירייה. כפי שציננה העירייה בהחלטה הראשונה, שיעור סעיף התמיכות במערכת נקבע להיות ממוצע התמיכות במינהלים הקהילתיים ברכיב הכללי מאחר שאין בידיה של העירייה נתונים ביחס לגודל הקהילה הגאה והמצב הסוציו-אקונומי של חבריה. נתונים אלו, כמו נתונים ביחס לשיעור ההשתתפות בפועל בפעילותה של המערכת, צפויים להיות רלוונטיים לקביעת היקף התמיכה בה, וברי כי קבלת החלטה בעניין בהיעדרם (ובהיעדר כל נתון רלוונטי אחר) לוקה בחסר. ודוק, החובה לאסוף את הנתונים הרלוונטיים לצורך קבלת ההחלטה כוללת, במקרים המתאימים, את החובה לפנות לציבור הרלוונטי על מנת לקבל ממנו את המידע הנחוץ לצורך קבלת ההחלטה (בג"ץ 5016/96 חורב נ' שר התחבורה, פ"ד נא' (4) 1, 71 (1997); ברק ארז, בעמ' 442-443). בדיון שלפנינו נחלקו הצדדים ביחס לשאלה אם נעשתה בעבר פנייה כאמור על ידי העירייה או לא, ואולם, מבלי לקבוע מסמרות בעניין זה, ובשים לב לכונות שהביעה המערכת במהלך הדיון לשתף פעולה עם העירייה בתהליך גיבוש התשתית העובדתית הנחוצה, מן הראוי שהעירייה תפעל על מנת להשלים את התמונה העובדתית הנדרשת".

50. קביעות דומות נקבעו גם בבג"ץ 5309/18 **התאחדות המלוונות בישראל נ' משרד הפנים** (פורסם בנבו 06.01.2021) בפסקה 73 לפסק דינה של כבוד השופטת ברק ארז:

"כידוע, קיומה של תשתית עובדתית הולמת הינו תנאי בסיסי מוקדם לקבלתה של כל החלטה מנהלית (בג"ץ 2013/91 עיריית רמלה נ' שר הפנים, פ"ד מו' (1) 271, 279 (1991); בג"ץ 987/94 יורונט קווי זהב (1992)

בע"מ נ' שרת התקשורת, פ"ד מח(5) 412, 423-426 (1994); ברק-ארוז, משפט מינהלי א, בעמ' 439-443. בהתאם לכך, הובהר לא אחת כי החלטות בדבר קביעת היטלים, אגרות ותשלומי חובה אחרים צריכות להיעשות לאחר שקידה ראויה על איסוף נתונים מקצועיים הנדרשים לשם קבלת החלטה מושכלת (בג"ץ 1149/95 ארקו תשתיות חשמל בע"מ נ' ראש-עיריית ראשון לציון, פ"ד נד(5) 547, 566 (2000); ע"א 1711/02 עיריית חולון נ' ארגון הקבלנים והבונים חולון, פ"ד נח(5) 933, 945-952 (2004)).

פגם באיסוף נתונים עשוי להיות טעם עצמאי לביקורת שיפוטית על ההחלטה, אף בתחומים שבהם נזהר בית המשפט מלהתערב בשיקול דעתה של הרשות (רע"ב 5754/15 חטיב נ' שירות בתי הסוהר, [פורסם בנבו] פסקה 39 (2.7.2017); ברק-ארוז, משפט מינהלי א, בעמ' 441).

וראו גם: בג"ץ 2013/91 עיריית רמלה נ' שר הפנים, מו(1) 271 (1991); ע"א 1711/02 עיריית חולון נ' ארגון הקבלנים והבונים חולון, נח(5) 933 (2004).

51. כחלק מחובת הרשות לאסוף ולגבש נתונים רלוונטיים, חלה על הרשות אשר מוסמכת לקבל החלטה, החובה לשקול המלצות של גופים בעלי סמכויות סטטוטוריות באשר לקביעת המדיניות. וכך נקבע לעניין זה בבג"ץ 2344/98 מכבי שירותי בריאות נ' שר האוצר, נד(5) 729 (2000), בפסקה 45 לפסק דינו של כבוד השופט חשין (להלן: "עניין מכבי"):

"לאחר שבדקנו ובחנו את העובדות שלפנינו, הגענו לכלל מסקנה כי השרים – בראש ובראשונה: שר האוצר – חטאו לחובה המוטלת עליהם לשקול כנדרש את המלצתה של מועצת הבריאות ואת עתירתן של הקופות לשינוי ולעדכון, וממילא נמנעו מהיכנס אל שלב שיקול-הדעת לגופו. לשון אחר, בעלי-הסמכות עצרו עצמם על סף בחינת המלצתה של מועצת הבריאות ובקשתן של הקופות; מנעו עצמם מהיכנס לגוף ההמלצה והבקשה, ובכך הפרו את החובה המוטלת עליהם לבדוק את המלצת המועצה ואת עתירת הקופות לגופן. מטעם זה בלבד – ובלא שנכניס עצמנו לגוף טענותיהן של הקופות – מסקנתנו היא שיש להורות את השרים כי יואילו למלא את חובתם על-פי דין, כי יבחנו את המלצתה של מועצת הבריאות לגופה".

ה.1.1.1. גם כאשר התקבלה החלטה על-ידי המשיבים, חלה עליהם חובה

לבחון אותה מחדש על סמך תשתית עובדתית רלוונטית

52. הדרישה לגיבוש תשתית עובדתית מתאימה נדרשת מהרשות גם במקרה של קבלת החלטה חדשה, וגם במקרה בו נתקבלה על-ידי הרשות החלטה אך יש צורך בבחינה מחדש של אותה החלטה לאור נסיבות חדשות שנתגלו. ראו לעניין זה דבריה של כבוד השופטת ברק-ארוז בספרה **משפט מינהלי**, בעמ' 206:

"מן החובה להפעיל שיקול דעת נגזרת גם חובתה של הרשות לחזור ולבחון החלטות ישנות, בהתחשב בשינויים שחלו בנסיבות או בנתונים חדשים... בחלק ממקרים אלה, שבהם נדונה חובה זו, עשוי שיקול הדעת המחודש להוביל לתוצאות שאינן עולות בהכרח בקנה אחד עם האינטרסים המוסדיים של הרשות (בין השאר, בשל הנפקויות התקציביות של שינוי החלטה שהתקבלה בעבר, לדוגמה כאשר הרשות מגיעה לכלל מסקנה כי קרקע שהופקעה בעבר אינה נחוצה לרשות למטרה המקורית שלשמה

הופקעה). אולם, עובדה זו לבדה אינה מהווה טעם שלא לחזור ולשקול החלטות."

53. בשונה מהחלטה שיפוטית, ההחלטה המנהלית אינה כפופה לעקרון של גמר המלאכה. לפיכך, היא אינה סופית במובן הזה שנסיונות בלתי צפויים עשויות לדרוש לא פעם שינוי או ביטול של ההחלטה. כך, גם החלטה שנדמתה כטובה בשעתה עשויה להתברר כלא תואמת לתנאים עובדתיים, צרכים חברתיים או מדיניות רשמית אשר השתנו (וראו: יצחק זמיר **הסמכות המנהלית** 982 (מהדורה ראשונה) (1995)).

54. על כן נקבע בפסיקה, כי הגם שהרשות קבעה מדיניות, כאשר מתעוררים נסיבות וצרכים חדשים עליה לבחון את המדיניות מחדש בהתחשב באותן הנסיבות, ותוך גיבוש הנתונים הרלוונטיים. כך למשל, בבג"ץ 986/05 **שמואל פלד ואח' נ' עיריית תל אביב-יפו** (פורסם בנבו 13.04.2005) עיריית תל-אביב יפו חויבה לחזור ולבחון החלטה שקיבלה בעניין קביעת אזורי רישום לבתי ספר תיכוניים בעיר, לאור בניית שכונות ובתי ספר יסודיים בתחומה:

"בחינת שיקול הדעת שבו נקטה העירייה במקרה זה אינו מלמד על טעם מספק בגינו לא ראתה בשינוי הנסיבות היסודי שלפניה – שינוי, שנפקויותיו הובאו לידיעתה מבעוד מועד על-ידי הנהגת בית הספר אביב – סיבה לעריכת בחינה מחודשת של התכנית. חלוף הזמן הרב מאז נבחנו לאחרונה סדרי ההרשמה לבית הספר והעובדה שהוקם כבר לפני מספר שנים בית ספר חדש – בית הספר של ילדי העותרים – חייבו בחינה שכזו. המנעות מעריכתה לוקה בנסיבות אלה בחוסר סבירות... הנה-כי-כן, קשה שלא להתרשם, כי שאלת אופן שילובו הראוי של בית הספר אביב והיערכות לקליטת בוגריו בתכנית המבוקרת לא נדונה כדבעי על-ידי האמונים על המלאכה ברשות המקומית. לפחות נראה, כי שינוי נסיבות זה לא הועמד לבירור רציני, ולא נשקלו המשמעותיות המתחייבות הימנו (בג"צ 4383/91 שפקמן נ' עיריית הרצליה, פ"ד מו(1) 447, 456-457) (פסקה 14 לפסק דינו של כבוד השופט ריבלין בעניין פלד).

55. לפיכך, בבואה לקבל החלטה, על הרשות לאסוף ולגבש תשתית עובדתית מתאימה, אשר תאפשר לה לקבל החלטה מבוססת, מנומקת ומושכלת. חובה זו החלה על הרשות, ממשיכה להתקיים גם כאשר הרשות קיבלה החלטה, אך עולה הצורך לבחון אותה מחדש לאור שינוי בנסיבות.

ה.2.1. החובה המנהלית המוטלת על המשיבים שלא לנהוג בשרירותיות

56. כידוע, תחומיה המדויקים של "השרירותיות" מעורפלים במידה מה. כב' השופט מ' שמגר הגדיר את השרירותיות "כפשוטו ובעיקרו מתייחס ביטוי זה, לפי השקפתי, למעשה שנעשה על-ידי רשות, מבלי לתת את הדעת לנתונים ולנימוקים שלפניה, תוך הסתמכות על כוחה השלטוני ותו לא. לא המירמה שולטת בכיפה במעשה השרירות אלא העדר התחשבות וחוסר תשומת הלב." (בג"ץ 376/81 **משה לוגסי נ' שר התקשורת**, פ"ד לו(2) 449, 460 (1981)).

57. "השרירות" אף נוסחה במובן שלילי מפי השופט ברנזון "ההחלטה, אם היא אינה שרירותית, חייבת להיות מבוססת על עובדות, ממצאים ושיקולים מסוימים" (בג"ץ 143/56 **חאלד עבד אחג'יג' נ' המפקח על התעבורה**, יא 370, 372 (1956)). (וראו גם אליעד שרגא, רועי שחר **המשפט המנהלי** עילות התערבות, הוצאת ש"ש (2008), בעמ' 187-188 (להלן: "שרגא ושחר").

58. מכל מקום, ברי שאין כל ספק שכל רשות מנהלית, ובתוך כך הממשלה כרשות שלטונית, פועלת כנאמן של הציבור. מתוקף פעולתה, חבה הרשות בחובת הגינות כלפי הציבור. חובה זו כוללת גם את חובת הרשות שלא לנהוג בשרירות, כפי שהיטיב לתאר זאת כבוד הנשיא ברק, בפסק הדין בעניין בג"ץ 164/97 קונטרס בע"מ נ' משרד האוצר אגף המכס והמע"מ, נב(1) 289 (1998), בפסקה 1 לפסק דינו:

"מקובל היום על הכול, כי השלטון חב חובת הגינות כלפי הפרט. חובה זו מוטלת על כל מי שבידו סמכות שלטונית. היא מוטלת כלפי כל פרט באשר הוא אדם. היא חלה לעניין כל פונקציה שלטונית (חקיקתית, ביצועית, שיפוטית). תחילה הוכרו חובות מיוחדות של השלטון כלפי הפרט, כגון החובה לשמוע את הצד שכנגד, החובה ליתן נימוקים, החובה לנהוג בסבירות וללא שרירות. לימים נתבקש ונמצא עיקרון כללי, המונח ביסוד החובות המיוחדות. זהו עקרון ההגינות (ראה בג"ץ 840/79, המ' 830/79, 860 הנ"ל [20], בעמ' 745)".

59. ראו גם קביעותיו של כב' השופט (כתוארו דאז) ברק, בבג"ץ 840/79 מרכז הקבלנים והבונים בישראל, ואח' נ' ממשלת ישראל, לד (3) 729 (1980), בפסקה 7 לפסק דינו:

"המדינה באמצעות הפועלים בשמה היא נאמן של הציבור, ובידיה הופקד האינטרס הציבורי והנכסים הציבוריים לשם שימוש בהם לטובת הכלל [...]. מעמד מיוחד זה הוא המטיל על המדינה את החובה לפעול בסבירות, ביושר, בטוהר לב ובתום לב, אסור לה למדינה להפלות, לפעול מתוך שרירות או חוסר תום לב או להימצא במצב של ניגוד ענינים. עליה לקיים את כללי הצדק הטבעי. קיצורו של דבר, עליה לפעול בהגינות."

60. האיסור לנהוג בשרירות תופס בכל רשויות המנהל ובכל עובדי המנהל: מראש הממשלה ועד אחרון העובדים, על עשייה פוזיטיבית ועל מחדל. איסור זה, והיותה של השרירות עילה להתערבות בית המשפט בהחלטה המנהלית, מוזכרים פעם אחר פעם בהלכה הפסוקה (וראו לעניין זה שרגא ושחר בעמ' 187-188).

61. בפסק דינו של בית המשפט הנכבד בע"מ הבית הפתוח נקבע אך לאחרונה כי כאשר הרשות עושה מעשה מבלי לתת את הדעת לנתונים ולנימוקים שבפניה, פועלת היא בשרירותיות:

"מאותם טעמים, ניתן לראות במנגנון אשר קבעה העירייה על מנת לחשב את היקף התמיכה במערכת ככזה שלא עולה בקנה אחד עם חובתה לעשות שימוש בסמכות שהוקנתה לה תוך הפעלת שיקול דעת ביחס לתמיכה במערכת. במילים אחרות, אני סבור כי יש במנגנון שקבעה העירייה לצורך חישוב היקף התמיכה במערכת משום שרירותיות. כפי שנקבע בבג"ץ 376/81 לוגסי נ' שר התקשורת, פ"ד לו(2) 449 (1981) שרירותיות היא: מעשה שנעשה על-ידי רשות, מבלי לתת את הדעת לנתונים ולנימוקים שלפניה, תוך הסתמכות על כוחה השלטוני ותו לא. לא המירמה שולטת בכיפה במעשה השרירות אלא העדר התחשבות וחוסר תשומת הלב (שם, בעמ' 460). דברים דומים נכתבו על ידי פרופ' יצחק זמיר (יצחק זמיר הסמכות המינהלית כרך ב 733 (1996)), וצוטטו על ידי בית המשפט בבג"ץ 986/05 פלד נ' עיריית תל אביב-יפו [פורסם בנבו] (13.4.2005): אכן שיקול הדעת הוא חופש לבחור בין אפשרויות שונות, אך אין הוא חופש מוחלט. שיקול דעת אינו קפריזה.

רשות מנהלית שמפעילה את שיקול הדעת שלה ללא בירור העובדות הנודעות לעניין, ומחליטה על יסוד תחושה בעלמא, או שדעתה נחושה להגיע לתוצאה מסויימת ללא תלות בעובדות המקרה, אינה מפעילה שיקול דעת כנדרש בחוק. במקרה זה ניתן לומר על הרשות כי היא פועלת בשרירות. שרירות היא סוג של שחיתות. יש בה חומרה קיצונית. היא עילה לפסול כל החלטה מנהלית (שם, בפסקה 14). "[פסקה 39 לפסק דינו של כבוד השופט גרוסקופף].

62. עוד נקבע בע"מ הבית הפתוח, כי פעולה של רשות שלטונית בשרירותיות היא עילה לפסול את החלטת הרשות, כדלקמן בפסקה 41 לפסק דינו של כבוד השופט גרוסקופף:

"סיכומו של דבר, בשים לב לפגמים שפורטו לעיל, אני סבור כי החלטתה של העירייה לגזור את היקף התמיכה במעוררת ברכיב הכללי באופן אריתמטי מהיקף התמיכה ברכיב זה במינהלים הקהילתיים ולמספרם אינה עולה בקנה אחד עם חובתה של העירייה להפעיל שיקול דעת פרטני בעניינה של המעוררת (כמרכז קהילתי), וזאת על בסיס תשתית עובדתית הולמת ותוך התייחסות למאפייניה המיוחדים. משכך, החלטה זו נגועה בשרירותיות ובהעדר תשתית עובדתית נחוצה, וככזו היא אינה יכולה לעמוד (יצחק זמיר הסמכות המינהלית כרך ה 3446-3447 (2022); בג"ץ 8300/02 נסר נ' ממשלת ישראל, פסקאות 36-37 לפסק הדין של הנשיאה דורית ביניש [פורסם בנבו] (22.5.2012))."

63. עוד המשיך בית המשפט הנכבד וקבע, כי חרף זאת שאין זה מתפקידו של בית המשפט לקבוע את מדיניות הרשות, על הרשות לקבוע את מדיניותה על בסיס תשתית עובדתית ומקצועית הולמת. לשם כך, מצופה ממנה "לעשות שימוש במומחים פנימיים או חיצוניים (למשל, בתחום הכלכלה או ראיית החשבון) אשר יסייעו לה בגיבוש קריטריון מבוסס ותקף" כדי לקבוע את מדיניותה (ע"מ הבית הפתוח, בפסקה 43 לפסק דינו של כבוד השופט גרוסקופף).

64. כחלק מחובתה של הרשות שלא לנהוג בשרירות, ישנה חשיבות מצד הרשות לא רק לאסוף נתונים רלוונטיים אלא גם להציג נתונים ומידע לגורמים אשר ביכולתם לקבוע את המדיניות, ועל מנת שישקלו את אופן פעולתם בקביעת המדיניות. על כן נקבע בפסיקה כי "כי קריטריונים השוכנים במגירת הפקיד ואינם רואים אור-יום, מזמינים שרירות בעשייה ומשקלם אינו אלא כמשקלה של נוצה מרוטה". (בג"ץ 2355/98 ישראל סטמקה נ' שר הפנים, נג(2) 728 (1999); שרגא ושחר, בעמ' 193).

65. מכאן, שאי גיבושה של תשתית עובדתית הולמת לצורך קביעת מדיניות הרשות, באמצעות איסוף נתונים מתאימים והצגתם לגורמים הרלוונטיים, גם כאשר עולה צורך לבחון החלטה שנתקבלה מחדש נוכח נסיבות חדשות - מהווה הפעלת שיקול דעתה של הרשות בשרירות.

66. פעולה כזו מצד הרשות, מהווה טעם לפגם ולהתערבות של בית המשפט הנכבד בהחלטת הרשות.

ה.2. מן הכלל אל הפרט

ה.2.1. אי-גיבוש הצעת מחליטים על-ידי שר האוצר והנחיית משרדו עולה

כדי אי-גיבוש תשתית עובדתית ושרירותיות

67. שר האוצר עומד בראש משרד האוצר, אשר אמון על קביעת המדיניות הכלכלית של הממשלה.

68. כאמור לעיל, כחלק מקביעת המדיניות הכלכלית, ובכלל כך קבלת החלטה בדבר הסטת כספים לצרכים שונים, מוטל על שר האוצר החובה לשקול את כל הנתונים הרלוונטיים לצורך קבלת החלטה מקצועית ומושכלת.
69. מובן, כי המצב המלחמתי בו מדינת ישראל מצויה כיום, אשר כלל מתקפת פתע רצחנית שגבתה מחיר כבד של אלפי נרצחים ופצועים, מאות חטופים, ואלפי עקורים מבתיים, וכוללת מערכה מלחמתית אשר מתנהלת זה למעלה מחודש – דורשים הקצאת כספים רבים לצרכים אלה, תוך תיעדוף תקציבי ושינוי החלטות קודמות בדבר אופן הקצאת הכספים.
70. על רקע כל אלו, וכאמור לעיל, פנו הדרג המקצועי הבכיר במשרד האוצר וכן נגיד בנק ישראל בהמלצה לשר האוצר לעצור את העברתם של הכספים הקואליציוניים, שמקורם בהסכמים פוליטיים והם נערכו בטרם פרצה המלחמה, ולייעד אותם למטרות הקשורות למלחמה. כמוהם, גם פורום הכלכלנים גיבש המלצה זהה.
71. חרף פניות והמלצות ברורות אלו, וחרף דברים שאמר שר האוצר בעצמו בעניין הסטת הכספים הקואליציוניים למטרות המלחמה, טרם – כך לפחות על-פי הפרסומים – נעשתה עבודת מיפוי במשרדו של שר האוצר לבירור סטאטוס הכספים הקואליציוניים. זאת, על מנת שניתן יהיה לגבש תמונת מצב של הכספים אשר ניתן לתעל לטובת המאמץ המלחמתי.
72. כפי שנפסק **בעניין מכבי**, שר האוצר מפר את חובתו לשקול ולבחון המלצות של גורמים מקצועיים רלוונטיים בעניין האופן שבו יש לעשות שימוש בתקציב ככלל ובכספים הקואליציוניים בפרט, על מנת לכלכל את המאמץ המלחמתי. וראו גם בג"ץ 5419/23 **אלו"ט ואח' נ' מנכ"ל משרד החינוך ואח'** (פורסם בנבו, 20.8.2023) (להלן: **"עניין אלו"ט"**), אשר במסגרתה נפסלה החלטת מנכ"ל משרד החינוך לקצר את יום הלימודים במסגרות לילדים על הרצף האוטיסטי, בין היתר בשל הפרת חובת ההיוועצות עם הגורם המייעץ הרלוונטי.
73. אופן פעולה זה של שר האוצר והמשרד בו הוא עומד, עולים כדי הפרת החובה המוטלת עליהם לגבש תשתית עובדתית ביחס לתקציב ולרבות הכספים הקואליציוניים ולמטרות המלחמה על סמך איסוף נתונים רלוונטיים. פעולה זו אמורה לשמש כשלב הראשון הנדרש על מנת שמשרדו של שר האוצר יוכל לגבש הצעת מחליטים לממשלה, שתכלול התייחסות לאופן שבו יוכלו כספים אלו לסייע למאמץ המלחמתי בחזית ובעורף.
74. הגם שהחלטה מס' 511 הקובעת את ייעוד הכספים הקואליציוניים ואת הסכומים שיוקצו בהתאם (המתקנת את החלטה מס' 241, ההחלטה הראשונית בנושא)¹⁰ התקבלה בממשלה ביום 14.5.2023, וכן אישור תקציב המדינה בכנסת ביום 24.5.2023, הרי ששינוי הנסיבות הקיצוני בדמות פרוץ המלחמה והמצב הקשה שבו שרויה המדינה, מחייבים את המשיבים 1-2 לשקול מחדש את החלטתם. כך, ובהתאם לפסק הדין בעניין **פלד**, שינוי נסיבות זה לא הועמד לבירור רציני, ולא נשקלו המשמעויות המתחייבות הימנו, כולל האפשרות של הסטת הכספים שמקורם בהסכמים פוליטיים לטובת המאמץ המלחמתי ושיקום העורף.
75. לא זו אף זו, אי-גיבוש תשתית עובדתית מתאימה ביחס לסטאטוס הכספים הקואליציוניים ואופן השימוש בהם, מונע מנבחרי ציבור לקבל תשובות באשר לאפשרות להסיט כספים

¹⁰ כולל כלל התיקונים שנערכו להחלטות אלה בהחלטות מאוחרות אשר פורטו לעיל.

קואליציוניים לטובת הלחימה. כמפורט לעיל, חברי וועדת הכספים וכן חברי כנסת נוספים אשר פנו לגורמים במשרדו של שר האוצר על מנת לברר מהו סכום הכספים הקואליציוניים שטרם מומשו לשנת 2023, ומהו הסכום המדויק המיועד לשנת 2024, בהם ניתן להשתמש לצרכי המלחמה והעורף – לא קיבלו מענה.

76. וכפי שנפסק בע"מ **הבית הפתוח**, הנטל על איסוף הנתונים הרלוונטיים לצורך גיבוש החלטה שמבוססת על תשתית עובדתית רלוונטית בעניין השימוש בכספים הקואליציוניים רובץ על שר האוצר ומשרדו. כל עוד לא פועל שר האוצר על מנת להנחות את משרדו לאסוף נתונים ולגבש תמונת מצב עובדתית כאמור אשר תסייע בגיבוש הצעת המחליטים הרלוונטית לממשלה, ישנו טעם לפגם בהחלטתו.

77. יתרה מכך, התעלמותו של שר האוצר מהמלצות של גורמים מקצועיים בכירים במשרדו, תוך אי קבלת החלטה **כוללנית** על הסטת הכספים הקואליציוניים לאחר גיבוש תמונת מצב עדכנית בעניינם - מהווה פעולה שלו בשרירותיות. זאת, משום שכפי שנפסק בע"מ **הבית הפתוח** החלטה זו התקבלה תוך שימוש בכוחו השלטוני ותו לא, ומבלי שהוא נתן את הדעת – או לכל הפחות הורה לגורמים הרלוונטיים במשרדו לאסוף את הנתונים המתאימים כדי שיוכל לתת עליהם את הדעת – לסטאטוס ההקצאות בתקציב, ולרבות הכספים הקואליציוניים.

78. הפגם השרירותי שבפעולתו של שר האוצר ממשיך כאשר הוא אינו מספק לחברי הכנסת אשר פונים לצורך בירור הסטאטוס של חלוקת הכספים הקואליציוניים את המידע אותו הם מבקשים לדעת, ובאשר שר האוצר בוחר לפעול במחשכים. פעולה כזו, כאמור, גם מבלי להתערב בשיקול דעתה של הרשות – מזמנת שרירות.

79. אשר על כן, על שר האוצר להנחות את הגורמים הרלוונטיים במשרדו לגבש תמונת מצב עדכנית ו**כוללנית** באשר לכספים הקואליציוניים ולסדרי העדיפויות, אשר ניתן לעשות בהם שימוש כדי לסייע למאמץ המלחמתי, וכן על מנת לחשוף נתונים אלה בפני נבחר הציבור אשר מבקשים לדעת אותם. כל עוד הוא אינו פעול כאמור, שר האוצר מפר את חובתו לגבש תשתית עובדתית ראויה בקבלת החלטותיו, וכן פועל בשרירות.

ה.2.2. הממשלה, היא המשיבה 2, לא זנה בהסטת הכספים הקואליציוניים

על בסיס התשתית העובדתית החדשה לאור המצב המלחמתי, ולכן

החלטת הממשלה היא שרירותית

80. הגם שהתקבלו מספר מועט של החלטות ממשלה אשר מתייחסות לסיוע לחלק מצרכי המלחמה והעורף באמצעות הפחתה לא מוגדרת של חלקים מהכספים הקואליציוניים, טרם נמסר כל דיווח רשמי ומפורט על-אודות הסכומים אשר טרם נוצלו מהכספים הקואליציוניים וניתן להשתמש בהם לצרכי המערכה המלחמתית ולטובת הסיוע למפונים ולעסקים הקורסים.

81. כך, חרף אותן ההצהרות בדבר שינוי סדרי העדיפויות בתקציב המדינה, אשר כאמור כולל גם מיליארדי שקלים של כספים קואליציוניים – הממשלה לא נדרשה ודנה בהשלכות של צרכי המלחמה על התקציב וחלוקתו, וזאת למרות שינוי הנסיבות הקיצוני אשר התרחש מאז התקבלה החלטה מס' 511 כאמור לעיל ואישור תקציב המדינה בכנסת בחודש מאי 2023.

82. כפי שנקבע בפסיקה, החלטת רשות שלטונית שאינה שרירותית חייבת להיות מבוססת על

עובדות, ממצאים ושיקולים מסוימים.

83. החלטות הממשלה חשובות ביתר שאת בימי מלחמה, כאשר כל החלטה רבת משמעות הן כלפי החזית והן כלפי העורף.

84. על כן, החלטה שמקבלת הממשלה חייבת להיות מנומקת ומבוססת על נתונים רלוונטיים ומהימנים, וכן להסתמך על עמדות של גורמים מקצועיים בדרג המקצועי. כך, בעיקר כשמדובר בהחלטות תקציביות, שעניין בהסטת כספים אשר יאפשרו את מימוש מטרות הלחימה וכן שיקום העורף.

85. על הממשלה, מוטלת אפוא החובה להפעיל את שיקול דעתה בנוגע לאופן חלוקת הכספים בעת הזו על יסוד בירור העובדות הנוגעות לעניין ותוך שהיא מסתמכת על הבירור המקצועי שיעשה על-ידי הגורמים הבכירים במשרדו של שר האוצר, ולא על סמך דרישות כאלה ואחרות שמקורם בהסכמים פוליטיים, שנעשו עובר למלחמה.

86. לפיכך כל עוד הממשלה נמנעת מלהתכנס ולדון בהצעת מחליטים מקיפה וכוללת אשר תגובש על-ידי משרדו של שר האוצר ובהתאם למידע והנתונים העדכניים והרלוונטיים, שמשמעותה הסטת הכספים הקואליציוניים לטובת המלחמה – הרי היא פועלת שלא על בסיס תשתית עובדתית רלוונטית ובשרירות.

87. כפי שנקבע בע"מ הבית הפתוח, פעולתה של הממשלה בשרירותיות היא עילה לפסילת ההחלטה, ויש לדרוש ממנה לקבל החלטה מבוססת ותקפה על בסיס ההערכות וההמלצות של הגורמים הרלוונטיים שר האוצר ומשרדו.

88. כאמור לעיל, החלטות המשיבים 1-2, נגועות בפגמים של אי גיבוש תשתית עובדתית מתאימה ובשרירות, ואלה עומדים בפני עצמם כעילות עצמאיות להתערבות שיפוטית על-ידי בית המשפט הנכבד. אשר על כן, על הממשלה לשקול מחדש את חלוקת הכספים הקואליציוניים לאור המצב המלחמתי, בהתבסס על הצעת המחליטים שתגובש על-ידי שר האוצר ומשרדו לאחר גיבוש התשתית העובדתית הרלוונטית.

ו. סיכום

89. הנה הונחה בפני בית המשפט עתירה מבוססת. על כן, ובהתאם לכל האמור לעיל, מתבקש בית המשפט לקבל את העתירה ולהורות על מתן צווים-על-תנאי, כמבוקש ברישא. כל זאת, תוך חיוב המשיבים בהוצאות העותרים ובשכר טרחת עו"ד כמקובל בדין.

90. העותרת תבקש לקיים דיון דחוף בעתירה נוכח הצורך לברר במהרה את הסוגיות הניצבות ביסוד עתירה זו.

91. עתירה זו נתמכת בתצהירו של ד"ר שחף גל, מנכ"ל העותרת.

ד"ר אליעד שרגא, עו"ד אריאל ברזילי, עו"ד דותם בבלי דביר, עו"ד ד"ר תמר באום, עו"ד

היום, יום ב', 6 בנובמבר 2023, כ"ב בחשון תשפ"ד

התנועה למען איכות השלטון בישראל ע"ר
580178697

ע"י ב"כ עוה"ד ד"ר אליעד שרגא ו/או תומר נאור
ו/או אריאל ברזילי ו/או הידי נגב ו/או גילי גוטוירט
ו/או רחלי אל-שי ו/או רותם בבלי-דביר ו/או תמר
באום ו/או אורי הס ו/או סתיו לבנה להב
רח' יפו 208 ירושלים, ת.ד. 31348 ירושלים 9131301
טל': 02-5000073 ; פקס : 02-5000076

העותרת

- נ ג ד -

1. שר האוצר
2. ממשלת ישראל
3. ראש הממשלה
4. היועצת המשפטית לממשלה, עו"ד גלי בהרב מיארה
באמצעות פרקליטות המדינה
צלחא א-דין 29, ירושלים
טלפון : 073-3925590 ; פקס : 02-6467011

המשיבות

תצהיר מטעם העותרת

אני הח"מ ד"ר שחף גל, מס' זהות 053438974, מנכ"ל העותרת, מצהיר בזאת כי העובדות
המפורטות בעתירה זו נכונות לפי מיטב ידיעתי ואמונתי.

חתימת המצהיר

אישור

אני עו"ד אריאל ברזילי מ.ר. 51818, מאשר בזאת כי ביום 6.11.23, חתם לפני ד"ר שחף גל, מס' זהות
053438974, על הצהרתו דלעיל, לאחר שהזהרתיו כי עליו להצהיר ולומר את האמת, וכי יהיה צפוי
לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, ולאחר שאישר את נכונות הצהרתו.

אריאל ברזילי, עו"ד
מ.ר. 51818 L.N.
ARIEL BARZILAY, Adv.
עו"ד

תוכן עניינים

מס'	שם הנספח	עמ'
1	העתק הכרזת שר הביטחון על מצב מיוחד	21
2	העתק כתבתם נטי טוקר ליאור דטל אפרת נוימן (דה מרקר)	26
3	העתק כתבתו של גד ליאור 12.10.23 (Ynet)	31
4	העתק כתבתו של גד ליאור 15.10.23 (Ynet)	35
5	העתק כתבתה של שקד מרין (כלכליסט)	39
6	העתק כתבתו של אבי בר-אלי (דה מרקר)	42
7	העתק כתבתו של נטי טוקר (דה מרקר)	45
8	העתק כתבה "הקרב על הכסף הקואליציוני" (מעריב אונליין)	48
9	העתק דרישת חברי כנסת לכינוס ישיבה מיוחדת של ועדת הכספים (טוויטר)	51
10	העתק מכתב העותרת מיום 15.10.2023	53
11	העתק מכתב העותרת מיום 25.10.2023	56
12	העתק מכתב העותרת מיום 29.10.2023	58

נספח 1

העתק הכרזת שר הביטחון על מצב מיוחד

עמ' 21

מזכיר הממשלה

ירושלים, כ"ג תשרי תשפ"ד
08 אוקטובר 2023

לכבוד
חה"כ יולי אדלשטיין
יושב ראש ועדת החוץ והביטחון
הכנסת

שלום רב,

אני מתכבד להודיעך, כי הממשלה החליטה היום, 8.10.2023, בהתאם לסמכותה לפי סעיף 9(ג)(ב)(3) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951, להאריך את תוקף הכרזת שר הביטחון מיום 7.10.2023 בשעה 21:00 על מצב מיוחד בעורף בשטח המדינה כולה.

בהתאם לסעיף 9(ג)(א)(2) לחוק האמור, מודיעה על כך הממשלה לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת אשר בראשותך ומבקשת את אישורה להארכת תוקפה של הכרזה זו.

נודה על קיום דיון דחוף בבקשת הממשלה בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

מצורפת בזה החלטת הממשלה מס' 941 מיום 8.10.2023 שלה נלווית הכרזת שר הביטחון על מצב מיוחד בעורף בשטח המדינה כולה וכן ההודעה על הארכת ההכרזה האמורה.

בברכה,

יוסי פוקס

מזכיר הממשלה

העתק: שר הביטחון
השר לביטחון לאומי
היועצת המשפטית לממשלה
מזכיר הכנסת
היועצת המשפטית, הכנסת
היועץ המשפטי של מערכת הביטחון
היועץ המשפטי, המשרד לביטחון לאומי
מנהל ועדת החוץ והביטחון של הכנסת
יועץ ראש הממשלה לענייני כנסת

מזכירות הממשלה

החלטה מספר 941 של הממשלה מיום 08.10.2023 .

941.

הארכת תוקפה של הכרזת שר הביטחון על מצב מיוחד בעורף

דברי פתיחה

(32 קולות בעד)

מ ח ל י ט י ם :

א. מכוח הסמכות לפי סעיף 9(ב)(3) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951 (להלן – החוק), להאריך את תוקפה של הכרזת שר הביטחון על מצב מיוחד בעורף, שניתנה ביום 7 באוקטובר 2023 בשעה 08:00 ביחס לשטח המסומן במפה שצורפה להכרזה האמורה, ואשר הורחבה בשעה 21:00 לשטח המדינה כולה.

מצורפת הכרזת שר הביטחון על שטח המדינה כולה.

ב. בהתאם לסעיף 9(א)(2) לחוק, להודיע על ההחלטה מיד לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת ולבקש את אישורה להארכת תוקפה של ההכרזה כאמור.

ג. בהתאם להוראות סעיף 9(ו)(1) לחוק, הארכת ההכרזה תפורסם באופן מיידי ברדיו ובטלוויזיה וכן תפורסם בהקדם האפשרי ברשומות ובעיתונות.

ההחלטה התקבלה בהתאם לסעיף 19(א) בתקנון לעבודת הממשלה.

מדינת ישראל
משרד הביטחון

MINISTER OF DEFENCE BUREAU

לשכת שר הביטחון

הכרזה על מצב מיוחד בעורף
לפי חוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א – 1951

בתוקף סמכותי לפי סעיף 9(ג)(ב) (1) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א – 1951, ומששוכנעתי כי קיימת סבירות גבוהה שתתרחש התקפה על האוכלוסייה האזרחית ובהמשך להכרזתי מהיום בשעה 8:00, אני מרחיב את ההכרזה כך שהמצב המיוחד יחול על שטח המדינה כולה.

ההכרזה תקפה למשך 48 שעות החל משעה 21:00 ביום 7 באוקטובר 2023.

כ"ב בתשרי התשפ"ד
(7 באוקטובר 2023)

יואב גלנט
שר הביטחון

הודעה על הארכת תוקפה של ההכרזה על מצב מיוחד בעורף

לפי חוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951

מודיעים בזה, כי בתוקף סמכותה לפי סעיף 9(ג)(3) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951,¹ האריכה הממשלה ביום כ"ג בתשרי התשפ"ד (8 באוקטובר 2023) את תוקפה של הכרזת שר הביטחון על מצב מיוחד בעורף, אשר ניתנה ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) בשעה 21:00 בשטח המדינה כולה.

יוסי פוקס

מזכיר הממשלה

כ"ג תשרי תשפ"ד
08 אוקטובר 2023

¹ ס"ח התשי"א, עמ' 78; התשנ"ח, עמ' 42.

נספח 2

**העתק כתבתם נטי טוקר ליאור דטל
אפרת נוימן (דה מרקר)**

עמ' 26

הדרג המקצועי באוצר המליץ לעצור את הכספים הקואליציוניים — אבל סמוטריץ' מבקש המלצות אחרות

הקונצנזוס בדרגים המקצועיים במשרד האוצר הוא כי אין ברירה אלא לממן את המלחמה והשלכותיה בכספים שיועדו לצרכים פוליטיים. השר סמוטריץ' מסרב לקבל כרגע את עמדתם ■ שר החינוך יואב קיש הודיע אמש על הקפאת התקציבים שלא מומשו, אבל הוא לא יכול להעבירם ללא אישור מהממשלה

נתי טוקר, ליאור דטל ואפרת נוימן 15 באוקטובר 2023

הדרג המקצועי במשרד האוצר המליץ לשר האוצר, בצלאל סמוטריץ', לעצור את כל הכספים הקואליציוניים ולייעד את הסכומים המוקצים להם למטרות הקשורות במלחמה. השר סמוטריץ' טרם קיבל את ההמלצה, וביקש מהדרגים המקצועיים הצעות נוספות למימון עלויות המלחמה.

במשרד האוצר משוכנעים כי כדי להתמודד עם חששות מהורדת דירוג של חברות האשראי, יהיה צורך להוכיח לחברות כי ננקטה מדיניות אחראית ונעשו כל המאמצים לנצל את המשאבים הקיימים, ורק לאחר מכן לפנות להגדלת הגירעון. לכן יש קונצנזוס בקרב אנפים רבים במשרד האוצר כי בהיעדר ברירה אחרת, אין ברירה אלא לנצל קודם את הכספים שיועדו לצרכים פוליטיים.

במשרד האוצר לא נוקבים כעת בסכום המדויק שאפשר להפנות למימון עלויות המלחמה. עם זאת, ההערכות הן כי מתוך 14 מיליארד שקל כספים קואליציוניים בתקציבי 2023-2024 — רוב הסכום טרם מומש, וניתן יהיה להקצותו לשימושים אחרים. בנוסף, חלק מהסכום גם לא יועד לסעיפי תקציב מסוימים, אלא נמצא בסעיפי חרבה שונים — ורובו בכלל מיועד ל-2024.

סמוטריץ' הצהיר בימים האחרונים שוב ושוב כי הוא מתעקש על מה שהוא מכנה "רציפות תפקודית", ובכלל זה על כל העברות הכספים הקואליציוניים שסוכמו בעבר. גם בהקשר הזה סמוטריץ' מסרב לקבל כרגע את עמדת הדרגים המקצועיים ומנסה למצוא מקורות תקצוב אחרים.

במשרד האוצר מעריכים כי עלויות המלחמה יהיה גבוהות, ועלות יום לחימה תהיה גבוהה יותר מבמבצע צוק איתן. עיקר המימון לפיצוי העסקים והבתים שנפגעו יגיע

מקרה הפיצויים של מס הרכוש, שיש בה כיום כ-17 מיליארד שקל. הקרן אמורה לממן את הפיצוי בגין נזקי הרכוש הישירים, וגם את הפיצוי למעסיקים על נזקים עקיפים. חלק מהפיצוי למעסיקים עבור ימי החופשה של העובדים, שנאלצו לצאת לחופש, ימומן כרגע מתקציב הביטוח הלאומי.

עד כה רוב הכספים הקואליציוניים הועברו למשרד החינוך לצורך הגדלת תקציבי הישיבות ובתי הספר - בחינוך החרדי בפרט ובחינוך הדתי בכלל, וחלקם כבר עברו ליעדם.

לפי מקור במערכת החינוך, הכספים שנועדו לחינוך הדתי מסתכמים בכ-5 מיליארד שקל. כ-2 מיליארד מתוכם מיועדים כתוספות לתקציב 2023 וכ-3 מיליארד לתקציב 2024. לא ברור כמה מתוספות התקציב שיועדו ל-2023 כבר מומשו על ידי משרד החינוך מאז תחילת המלחמה.

במקרה שבו הכספים כבר עברו ליעדם, לא ניתן יהיה להסיט אותם למקור אחר. בנוסף, חלק מהעברות התקציב נתונות בבדיקה של היועצת המשפטית לממשלה, גלי בהרב מיארה, לאחר שחברי כנסת החברים בוועדת הכספים העלו חשד לליקויים באישור התוספות.

העברתם של הכספים הקואליציוניים האלה לתקנה תקציבית אחרת יכולה להיעשות רק באמצעות החלטת ממשלה ואישור ועדת הכספים לשינוי ייעודם. אתמול בערב (שבת) אמר שר החינוך, יואב קיש, כי הוא מקפיא את העברות כל הכספים הקואליציוניים למערכת החינוך.

בפועל, קיש יכול להקפיא את העברות הכספים בתוך משרדו ולהורות לא לעשות שימוש בכספים שנותרו, בניגוד להחלטות ועדת הכספים מלפני המלחמה, ובכך למעשה למנוע את העברתם ליעד לתקופה מסוימת. ואולם לא ברור כמה זמן הוא יוכל להמשיך ולהקפיא את הכספים ללא החלטת ממשלה שתורה על הסטתם למקור אחר.

בימים האחרונים פנה קיש אל משרד האוצר כדי להעלות לאישור הממשלה החלטה שתאפשר לו להעביר חלק קטן מהכספים הקואליציוניים לטובת צרכי העורף, אך במשרד האוצר סירבו לעשות זאת. במקום זאת, באוצר התחייבו להעביר תקציבים חדשים — ממקור לא ידוע.

היום (ראשון) פורסם בתאגיד השידור הציבורי "כאן" כי בעוד קיש מבקש לעצור את העברת הכספים, שר האוצר, בצלאל סמוטריץ', מסרב לעשות זאת ומעוניין להמשיך לקדם את העברתם. בתגובה מטעם קיש וסמוטריץ' נטען כי "מדובר בשקר מוחלט. משרד האוצר ומשרד החינוך עובדים יחד כדי לתת מענה לכל צורך. זה נכון לגבי העוטף ונכון לכלל תלמידי ישראל. יש תיאום מלא בין השרים. משרד האוצר נותן וימשיך לתת מענה לכל צורכי הממשלה והמשק ולתמוך במאמצי הלחימה בכלל ההיבטים. המשרד עוקב אחרי הצרכים המתפתחים ומנהל את מערך המקורות והשימושים בצורה מקצועית על ידי גורמי המקצוע וללא שום שיקול זר".

ההערכות הן כי מימון המלחמה, תשלום עבור ימי המילואים ופיצוי לדרום, יגיעו למיליארדי שקלים. במקביל, הכנסות המדינה צפויות לצנוח על רקע ירידה בהכנסות ממסים בשל המשבר הביטחוני. המשמעות היא שבקופת האוצר אין כרגע תקציבים לממן את עלויות המלחמה, והאוצר יאלץ לבצע קיצוץ רוחבי. שימוש בכספים הקואליציוניים יכול לסייע למנוע הידרדרות חדה ברמת הגירעון בתקציב הממשלה.

"ספקות לגבי חוקיות ההעברות"

שורה של משרד עורכי דין מהגדולים בישראל שלחו היום מכתב ליועמ"שית שבו הם מבקשים ממנה להבהיר בדחיפות לכל משרדי הממשלה כי עליהם להקפיד לאלתר העברת כספים קואליציוניים ולבטל העברות כאלו שנעשו או שניתנה הוראה לעשות.

המכתב מתייחס לכמה כתבות שהתפרסמו ב-TheMarker בשבוע האחרון בנושא. על פי ההערכות, יש כמיליארד שקל של כספים קואליציוניים שניתן להימנע מלשלם ב-2023, ועוד כ-4-5 מיליארד שקל שניתן להימנע מלשלם ב-2024.

במכתב — שעליו חתומים בין השאר המשרדים מיתר, הרצוג, ארנון, שבלת, פירון, פרל כהן ועוד — נכתב כי לפי הנחיה של היועמ"ש ב-2018, יישום הסכם קואליציוני מחייב הפעלת שיקול דעת פרטני בהתאם לכללי המשפט המנהלי, וזאת גם לפני יישומו בפועל. בהחלטת הממשלה מפרוואר 2023 שעסקה בכספים הקואליציוניים נכתב כי לאחר אישור היעוד של הכספים, הביצוע מהתקציב ייעשה בהתאם לנהלים המקובלים ובכפוף לכל דין.

לכן, נאמר במכתב של משרדי עורכי הדין, גם לאחר שהסכם קואליציוני אושר והכספים יועדו ואומצו כדין בתקציב, יש לבצע בחינה נוספת על פי כללי המשפט המנהלי שתהיה מותאמת לנסיבות ולשינויים בסדרי העדיפויות, לפני מימוש הכספים בפועל. "המלחמה שנכפתה על ישראל היא שינוי נסיבות פתאומי וקיצוני ביותר,

המחייב במובהק סדר עדיפויות אחר לתקופת המלחמה ולשיקום שיידרש אחריה", נכתב.

בנוסף, עורכי הדין גם ביקשו מהיועצת להבהיר כי המשך העברת כספים קואליציוניים בבחינת "עסקים כרגיל" וניסיון להאצת העברתם כדי לקבוע עובדות בשטח לפני שתופסק העברתם אינה עומדת בכללי המשפט המנהלי, אינה מגשימה את הנחיית היועמ"ש והחלטת הממשלה והיא נגועה בשיקולים זרים ביחס למציאות החריגה שנכפתה עלינו בפתאומיות.

העתקים של המכתב נשלחו גם לראש הממשלה, מזכיר הממשלה, שר האוצר, החשב הכללי, הממונה על התקציבים ומנהל מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה.

עמותת חדו"ש (לחופש דת שוויון) פנתה גם היא לנתניהו וסמוטריץ' בדרישה לעצור את חלוקת הכספים הקואליציוניים והעברתם לצרכי העורף והלחימה. במכתב שכתב מנכ"ל העמותה, עו"ד אורי רגב, הוא קרא "לאפשר את ייעוד המשאבים כמתחייב ממציאות המלחמה האיומה שהפגיעה את כל מערכות השלטון. לפי המתפרסם בימים אלה ברור כי השלכותיה הכלכליות טרם הופנמו על ידי הפוליטיקאים הממשיכים לתעל את כספי המדינה על פי סדרי עדיפויות פוליטיים.

לכל ממשלה יש זכות לקבוע את מדיניותה ואת סדרי העדיפויות הלאומיים. אולם אין לשום ממשלה זכות להעביר כספי עתק שהוחלטו על פי עסקאות קואליציוניות באופן הסותר ומתעלם מצרכי העם והמדינה בעת אסון ומלחמה".

בנוסף, היום פנתה התנועה לאיכות השלטון לראש הממשלה, בנימין נתניהו, לשר האוצר וליועמ"שית בדרישה להקפיא את כל הכספים הקואליציוניים שעניינם אינו נוגע לסיוע לתושבי עוטף עזה וצורכי המלחמה וכי כל הכספים שכבר הועברו יוחזרו ויוסטו לשם כך.

לחצו על הפעמון לעדכונים בנושא:

🔔 בצלאל סמוטריץ' 🔔 מלחמת חרבות ברזל

נספח 3

**העתק כתבתו של גד ליאור 12.10.23
(Ynet)**

עמ' 31

פורום הכלכלנים: "לבטל העברת מיליארדי השקלים לחרדים שאינם מעודדים צמיחה"

בכירים במשרד האוצר ובנק ישראל לשעבר קוראים לממשלה לעצור את העברות הכספים שאנשרו בשבועות האחרונים כדי "להתמודד עם הנזקים האדירים שנגרמו בשל אירועי הטרור הרצחניים בדרום וצרכי המלחמה". סמוטריץ' הודיע כי תושבי ישובים שפוננו יקבלו מענק סיוע מיוחד בסך של 1,000 שקל לנפש

409 תגובות

גד ליאור | 12.10.23 | 15:59
תגיות משרד האוצר עוטף עזה

האזינו לכתבה 4 דקות

פורום הכלכלנים למען הדמוקרטיה, שכולל בכירים רבים לשעבר במשרד האוצר ובנק ישראל, מתריע היום (חמישי) על הסיכונים הניצבים בפני כלכלת ישראל בשל המלחמה, וקורא לראש הממשלה ולשר האוצר להכין בהקדם האפשרי תוכנית כלכלית מקיפה ומקצועית שתתמודד עם אתגרים אלו.

הפורום קורא בין השאר לבטל לאלתר את העברות הכספים הסקטוריאליים בסך מיליארדי השקלים שהוקצו במסגרת ההסכמים הקואליציוניים, רובם לחרדים ולמוסדות דת, כספים שאינם מעודדים צמיחה, ואינו מתמודד עם הנזקים האדירים שנגרמו בשל אירועי הטרור הרצחניים בדרום וצרכי המלחמה. "כל זאת בשעה שאזרחים וחברות פרטיות במשק מממנים מכיסם רכישת ציוד ומזון לחיילי צה"ל, סיוע לתושבי עוטף עזה שהתפנו מביתם, וסיוע לאלו ששרדו את הטבח, בכלל זאת מזון, ביגוד, טיפול פסיכולוגי, ומשחקים לילדים", נכתב.

- [גם ה-OECD הזכיר: את המחיר של סדר העדיפויות התקציבי כולנו נשלם](#)

יו"ר ועדת הכספים משה גפני (צילום: נועם מושקוביץ, דוברות הכנסת)

יצוין כי בחודשיים האחרונים [הועברו לגורמים חרדיים ולמוסדות דת במסגרת הסכמים קואליציוניים](#) כ-6 מיליארד שקלים מתוך 8 מיליארד שקלים שכלולים בהסכמים המקוריים. בשבוע שעבר הובטח על ידי משרד האוצר לבצע העברות כספים נוספות למוסדות חרדיים כבר לאחר תחילת מושב החורף של הכנסת שייפתח ביום ראשון הקרוב. העברות הכספים עוררו ביקורת קשה כאשר במקביל קוצצו כספים שנועדו לאנשים במוגבלות, הסעות תלמידים וניצולי שואה. בעקבות הביקורת החריפה בוטל בישיבת ממשלה הקיצוץ בתקציב ניצולי השואה.

חבילת סיוע ותקציב לפי סדר עדיפויות לאומי

עוד מציע הפורום להעביר בהקדם חבילת סיוע לתושבי הדרום שפוננו מאזורי התופת. חבילת סיוע מקיפה ומהירה תסייע לדבריהם לא רק לתושבי הדרום, אלא גם תתרום להחזרת האמון במוסדות המדינה. בהקשר ישיר לכך, שר האוצר בצלאל סמוטריץ' בהחלטה משותפת עם שר הפנים משה ארבל החליטו על העברת מענק שוטף וגמיש לצרכים המידיים והראשוניים של רשויות שנפגעו קשות במלחמה. לפי הודעת האוצר המענקים בסך למעלה מ-30 מיליון שקל יועברו כבר היום באופן מידי ובהתאם לקריטריונים שנקבעו על ידי גורמי המקצוע הרלוונטיים.

השר סמוטריץ' גם הודיע כי בכוונתו להביא באופן מידי לאישור הממשלה החלטה, על פיה הממשלה תעביר למתיישבים ביושבים שפוננו מענק סיוע מיוחד בסך של 1,000 שקל לנפש ועד 5,000 שקל למשפחה כמענק התארגנות מידי שלא על חשבון הפיצויים בשל נזק ישיר שנגרם.

שר האוצר בצלאל שמוטריץ' (צילום: אלכס קולומויסקי)

Promoted Links by Taboola

ימי המכירות של פלורנטין יתקיימו השבוע: אלפי ישראלים צפויים להשתתף

Channel22

החיג'אב שהוסר, תביעות הדיבה וויכוחים עם טרנסיות בשידור: מי את בסמה והבה?

תרבות ובידור

מאז ולצמיד: ניצולות מסיבת נובה הפכו את הצמיד למזכרת מזירת הטבח

לאשה

עוד דורשים הכלכלנים לוודא שהתקציב של שנת 2024 ייבנה מחדש לפי סדר העדיפות הלאומי, אשר לוקח בחשבון את צרכי כלל תושבי המדינה, גם אלו שאינם שותפים בקואליציה, ואת הנזקים שנגרמו ויגרמו עקב מצב החירום, ובשים לב ליכולתה של המערכת האזרחית והצבאית להתמודד עם האתגרים.

עוד דרישה היא להאריך את כהונת נגיד בנק ישראל לכהונה מלאה שניה של חמש שנים, ולא רק עד תום תקופת החירום. "השווקים הבינלאומיים מעריכים יציבות ומקצועיות, והמשך כהונתו של הנגיד אמיר ירון, שהוכיח את יכולותיו המקצועיות הגבוהות, חשובה ביותר כדי לשדר יציבות זו".

בין החתומים על הדרישות: פרופ' אבי בן בסט, אונ' עברית, מנכ"ל משרד האוצר לשעבר, פרופ' אביה ספיבק, אונ' בן גוריון, לשעבר משנה לנגיד בנק ישראל, פרופ' אודי ניסן, אונ' עברית, לשעבר ראש אגף התקציבים, פרופ' יוג'ין קנדל, לשעבר יו"ר המועצה הכלכלית, פרופ' מנואל טרכטנברג, לשעבר יו"ר המועצה הכלכלית, פרופ' מישל סטרבצינסקי, לשעבר ראש חטיבת המחקר של בנק ישראל, רוני חזקיהו לשעבר החשב הכללי והמפקח על הבנקים, יאיר אבידן לשעבר המפקח על הבנקים, פרופ' איתי אטר, אונ' תל אביב, מייסד פורום הכלכלנים, יוזם מכתבי הכלכלנים ופרופ' יוסי שפיגל, אונ' תל אביב, נשיא האגודה הישראלית לכלכלה.

נספח 4

**העתק כתבתו של גד ליאור 15.10.23
(Ynet)**

עמ' 35

בכירי האוצר למנכ"ל המשרדים: "הקפיאו הוצאות - גם מכספים קואליציוניים"

אחרי הביקורת והדרישה מתוך האוצר לעצור תשלומים שאינם הכרחיים כדי לממן את הוצאות העתק שצפויה לגרור המלחמה, שר האוצר הבהיר: "עורכים מיפוי של כלל התקציבים שטרם שולמו ושאינם חיוניים לתמיכה במאמצי הלחימה ותמיכה באזרחים". מנכ"ל המשרדים הממשלתיים התבקשו לעצור תקציבים שלא מומשו

148 תגובות

גד ליאור | 15.10.23 | 20:40

תגיות מענקים משרד האוצר

האזינו לכתבה 3 דקות

שר האוצר בצלאל סמוטריץ' קיים הערב (ראשון) מסיבת עיתונאים לצד בכירי משרדו ובה הצהיר: "נתתי הנחיה חד משמעית שאין מגבלה של תקציב לגבי דרישות המלחמה של צה"ל ושל כוחות הביטחון, ובסיוע לניצולי הטבח, לצורך כך הנחיתי את אגף התקציבים והחשב הכללי לפעול לשינוי סדר העדיפויות התקציבי בעת הזו".

Promoted Links by Taboola

זה המשחק החינמי הכי טוב כרגע. ללא התקנה, שחקו בחינם.

Combat Siege Game

החיג'אב שהוסר, תביעות הדיבה וויכוחים עם טרנסיות בשידור: מי את בסמה והבה?

תרבות ובידור

חוקי או לא? סל הניצחון מעורר המחלוקת של סטף קרי

ספורט

במענה [לביקורת הרבה שהופנתה כלפיו](#), בין היתר גם על ידי בכירים במשרדו לגבי עצירת הכספים הקואליציוניים לצורך מימון הוצאות העתק שצפויה לגרור המלחמה, אמר: "בימים האחרונים, האגף עורך מיפוי מדוקדק של כלל התקציבים שאינם חיוניים לתמיכה במאמצי הלחימה, תמיכה באזרחים, ולתפקודו הרציף של המשק, על מנת להסיטם בהתאם לצרכים הדחופים של המשק. במסגרת מיפוי זה נבחנים כלל התקציבים שטרם שולמו וחוייבו, ביניהם גם תקציבים קואליציוניים לשנים 2023-2024. חלק מהתקציבים כבר הוסטו והיתר יוסטו בהתאם למיפוי ולצורך".

בהמשך לדבריו, במכתב ששיגרו הערב מנכ"ל משרד האוצר, שלומי הייזר, החשב הכללי, רו"ח יהלי רוטנברג, והממונה על התקציבים, יוגב גרדוס, נאמר כי "נוכח הימים שעוברים על מדינת ישראל בעץ הזאת, יש לרתום את המשאבים הלאומיים להצלחת המשימה. מאחר וטרם ניתן להעריך את אורך הלחימה ועומקה יש צורך בנקיטת משנה זהירות בפעולות הממשלה על מנת לאפשר שינוי בסדר העדיפויות הציבורי, תמיכה בתפקודו הרציף של המשק ותגבור הגופים האחראים על הלחימה ובמתן מענה לאזרחים".

לכן מתבקשים כל מנכ"לי משרדי הממשלה להקפיא תקציבים אשר הוקצו למשרדיהם וטרם חוייבו לפעילויות חדשות שאינן דחופות בעת הזו. בכירי האוצר מדגישים בהוראתם כי מדובר הן בכספי תקציב המדינה והן בכספי ההסכמים הקואליציוניים. במכתב מצוין כי לרגל הלחימה יבוצע באופן מיידי שינוי בתקציבי המשרדים כדי לתמוך בתקציבי הביטחון, הבריאות והרווחה ובעיקר כדי להעביר כספים בתחום התמיכה בלחימה.

ככל הידוע מתוך כספי ההסכמים הקואליציוניים ייעצרו בכך מיידית העברתם של כ-2 מיליארד שקלים, בין השאר למגזר החרדי ולמוסדות דת. כסף זה יועבר בעיקר לרשות מערכת הביטחון.

שר האוצר בצלאל סמוטריץ' (צילום: גיל יוחנן)

בהתייחס לאחריות הממשלה על האסון הנורא, סמוטריץ' אמר בפתח דבריו כי הוא "לוקח אחריות על מה שהיה ומה שיהיה".

הוא הוסיף: "צריך להודות ביושר ובראש מורכן - נכשלנו. הנהגת המדינה ומערכת הביטחון - נכשלנו בשמירה על ביטחון תושבינו. לא הצלחנו לממש את החוזה הלא כתוב, הראשון במעלה בין מדינת לאזרחיה. חוזה שנכתב בדם וכעת הוא מוכתם בדם".

לאחר דבריו של סמוטריץ', בכירי האוצר הודיעו כי ישולמו מענקים לעסקים קטנים ובינוניים לפי מידת הפגיעה בירידת העסק במחזור החל במועד פרוץ המלחמה ב-7 באוקטובר. עדיין לא נמסרו הקריטריונים אולם השיטה תהיה לשלם את המענקים כפי ששולמו בעת משבר הקורונה ובמבצעים צבאיים בעבר, דהיינו לפי ירידה במחזור ב-25% או ב-40%. נראה שההשוואה תהיה לחודש המקביל בשנת 2022. בשנתיים האחרונות ההשוואה הייתה לפי המחזור ערב משבר הקורונה בשנת 2019.

הבוקר נפתחה האפשרות לכ-7,000 משפחות שפוננו או נפגעו בישובים עד למרחק של 7 ק"מ מגבול הרצועה, להגיש בקשות ראשונות לסיוע באתר רשות המיסים, בסכום לא גבוה של 1,000 עד 5,000 שקל למשפחה. באוצר הבהירו הערב כי הכסף ייכנס לחשבונות במשפחות תוך 3 ימים מרגע הגשת הבקשה. [אלו ההקלות הנוספות עליהם הודיע משרד האוצר עד כה.](#)

נספח 5

העתק כתבתה של שקד מרין (כלכליסט)

עמ' 39

ירון: הגבנו במהירות לתגובות בשוק המט"ח (צילום: יובל חן)

הנגיד קורא לממשלה להשתמש בכספים הקואליציוניים למלחמה: "רק אחר כך להגדיל את התקציב"

אמיר ירון דיבר במסיבת העיתונאים לאחר ההחלטה להשאיר את הריבית ללא שינוי ברמה של 4.75%: "שוק המט"ח חשוב לאין שיעור בשל ההשלכות הרחוביות שלו. לכן, הגבנו במהירות לתגובות בשוק כבר ביום הראשון למלחמה"

שקד גרין 16:28, 23.10.23

תגיות: ריבית, חרבות ברזל, נגיד בנק ישראל, אמיר ירון, דולר

"למלחמה השלכות כלכליות שונות, הן על הפעילות הריאלית והן על השווקים הפיננסיים. כבר בתחילת דבריי ארצה להדגיש כי הכלכלה הישראלית איתנה ויציבה. בתחומים מסוימים, כגון החדשנות והטכנולוגיה, אנו אף מובילים ברמה העולמית. הכלכלה הישראלית ידעה להתאושש מתקופות קשות ולחזור לשגשג במהרה ואין לי ספק שכך יהיה גם הפעם", כך אמר היום (ב') נגיד בנק ישראל, פרופ' אמיר ירון במסיבת העיתונאים מיד לאחר ההחלטה [להותיר את הריבית ללא שינוי ברמה של 4.75%](#).

בדבריו הדגיש הנגיד את צפייתו מהדרג הפוליטי לעצור את [זרימת הכספים הקואליציוניים](#): "המסר הכי חשוב לשווקים הפיננסיים הוא ביצוע התאמות תקציביות, כולל בכספים הקואליציוניים. אני לא יכול להדגיש את זה יותר. לפני שיוצרים קופסאות תקציביות למיניהן צריך לייצר התאמות תקציביות והן כוללות הסכמים קואליציוניים".

[רק מה שמעניין - הצטרפו לערוץ כלכליסט בטלגרם](#)

ירון הוסיף בהקשר זה כי "לכל מלחמה יש מימד תקציבי ולפיכך אני בקשר רציף עם שר האוצר מתחילת המלחמה. ההתנהלות התקציבית חשובה. יש לייצר בשלב הראשון מקורות מימון, כאשר בשלב הבא יש להגדיל את מסגרת התקציב".

אחת הסוגיות המרכזיות שמטרידות את בנק ישראל היא המשך היחלשות השקל, שמקשה על ריסון האינפלציה. במסגרת זו, יומיים לאחר פרוץ המלחמה, הודיע בנק ישראל על [תוכנית מכירת דולרים בהיקף של 30 מיליארד דולר](#). הנגיד התייחס לכך ואמר "הסיכון המרכזי לאינפלציה בישראל בתשעת החודשים האחרונים, ועתה ביתר שאת, הוא הפיחות של השקל".

בהתייחס לשאלת כלכליסט אמר הנגיד כי "שוק המט"ח חשוב לאין שיעור בשל ההשלכות הרחוביות שלו. לכן הגבנו במהירות לתגובות בשוק המט"ח, כבר ביום הראשון למלחמה. 30 מיליארד דולר זה סכום גדול. אנחנו לא באים לקבוע תקרה מסוימת והמשך מכירת דולרים מותנית בהתפתחויות, וכמובן שיש לבנק ישראל מחסנית מאוד גדולה". עוד הדגיש שאין לבנק ישראל "יעד ספציפי לשער החליפין, אך אנחנו רוצים לוודא שיש יציבות יחסית".

במסגרת החלטת הריבית פרסם בנק ישראל תחזית כלכלית לפיה ברבעון השלישי של 2024 האינפלציה תגיע לטווח היעד שלה ותעמוד על 2.9%. עם זאת, התחזית כללה גם הגדלת הגירעון, ירידה בצמיחה והגדלה של יחס החוב תוצר. בהתייחס לכך אמר הנגיד כי "התחזית שפרסמנו היום מבוססת על מלחמה שעיקרה בדרום. עם זאת, התפתחויות נוספות במלחמה ישנו את התחזית שלנו באופן מהותי".

הנגיד התייחס לתפקידן של הציפיות לאינפלציה בשווקים ואמר "חשוב לזכור כי הציפיות הן חלק משיווי משקל. הן נקבעות, בין היתר, לאור מדיניות הריבית שאנו נוקטים בה, והאמינות שמייחסים השווקים למדיניות המונטרית של בנק ישראל". בכך ייתכן שהתייחס הנגיד לציפיות שהועלו בחלק מהתחזיות להורדת הריבית, בעקבות המלחמה.

במספר הזדמנויות לאורך מסיבת העיתונאים שב והדגיש הנגיד את חשיבותה של הוודאות למשק. בנוגע לסימן השאלה סביב [המשך תפקידו לכהונה שנייה](#) אמר הנגיד כי "כל דבר שייסע לוודאות במשק - מבורך. קיבלתי על עצמי להמשיך בתפקיד כל עוד המלחמה נמשכת וכך אעשה. לגבי המשך, זה כבר לא תלוי בי. צריך לפנות לראש הממשלה". בדברים דומים אמר גם על בחירת נשיא לבית המשפט העליון, שיחליף את [הנשיא אסתר חיות שפרשה לאחרונה](#), ואמר כי "כל דבר שייסע ליציבות ולהורדת אי הוודאות במשק, מסייע בתקופה כזו, וכמובן שגם מינויים נכללים בכך".

על היוזמה הבינלאומית לשיפור המרחב העירוני | כלכליסט
בשיתוף

מכפר סבא ועד מלאגה – שיחופי פעולה חדשניים מביאים לשיפור המרחב העירוני | כלכליסט
בשיתוף

אתם זורקים כסף לפח על ביטוח בריאות פרטי – כך תפסיקו כלכליסט
בשיתוף

השקעה בעתיד שלכם גם בימים הקשים – קורסים אונליין עד 100 ש"ח בלבד
בשיתוף

לגבי [החשש מהורדת דירוג האשראי של מדינת ישראל](#) אמר הנגיד שכל שיהיו השפעות לעלויות המימון הן ישפיעו בעיקר ב-2025 והלאה, בגלל אופי הגיוס, כך שלא תהיה השפעה מיידית שתקשה בטווח הקצר על התאוששות המשק.

הנגיד הביע שביעות רצון מהתנהלות המערכת הבנקאית מאז פרוץ המלחמה ואמר "צריך להעריך את היציבות של המערכת הבנקאית. כן, היא הרוויחה הרבה, אבל גם בקורונה וגם עכשיו הם נכנסו במהרה מתחת לאלונקה". כרגע ההקלות המרכזיות שניתנו הן [הקפאת תשלומי משכנתאות והלוואות לשלושה חודשים](#), אך חלק מהלקוחות ישלמו ריבית על תקופת ההקפאה. בהתייחס לכך אמר הנגיד "נשקול את הנושא של הקפאת הריבית לכלל האוכלוסייה. אנחנו לא קובעים את הדברים אלא המערכת הבנקאית וכרגע הדבר החשוב הוא שיש ודאות ואנשים יודעים שהם לא צריכים לשלם משכנתא בשלושת החודשים הקרובים".

נספח 6

העתק כתבתו של אבי בר-אלי (דה
מרקר)

עמ' 42

"בואו נשים בצד את הפופוליזם": סמוטריץ' כבר לא מתחייב לקיצוץ בכספים הקואליציוניים

"באמת שלא חסר כסף", שפע שר האוצר אופטימיות ■ סמוטריץ' הבהיר כי אין צורך בקיצוץ רוחבי וכי לא בהכרח נדרשת סגירת משרדים, וטען כי תוכנית הפיצויים למשק טובה: "הגיעה העת לחפש את המאחד"

אבי בר-אלי 23 באוקטובר 2023 📌 **התראות במייל**

"למה אתה מתכוון כשאתה שואל על כספים קואליציוניים? אתה לא מצפה שנקצץ עכשיו מתקציבי המשטרה, משרד הבריאות, זק"א, כיתות הכוננות ומרכיבי הביטחון וההתיישבות ביו"ש - שגם הם סווגו ככספים קואליציוניים. לפחות במלחמה, בואו נשים בצד את הפופוליזם", כך השיב היום שר האוצר בצלאל סמוטריץ' לשאלה אם במסגרת "שינוי סדרי העדיפות" שעליו הכריז, הממשלה תפעל גם לביטול הטבות המיליארדים המגזריות שנכללו בהסכמים הפוליטיים.

"אנחנו משנים סדרי עדיפות. האם קוראים לזה קואליציוני או לא? זה טוב למי שמחפש עדיין להיות אופוזיציה, או לכאלה שמחפשים לעשות סיבוב פוליטי", התחמק סמוטריץ'. "אנחנו לוקחים כספים שלא קשורים למאמצי המלחמה, ומסיטים אותם לשם. אני עיוור להחלטה אם אלה סווגו בידי מישהו ככספים קואליציוניים".

סמוטריץ' שלל אפשרות לקיצוץ רוחבי במשרדי הממשלה, אך הוא טען כי הממשלה "תדע להתייעל". "אנחנו יודעים למצוא מקורות. אין שום צורך שניעצר בגלל מקור כספי. אנחנו נותנים מענה לכולם. באמת שלא חסר כסף, וככל שנצטרך, נדע גם להרחיב בהמשך (כלומר להגדיל את הגירעון; א"ב). אנחנו בודקים מה אפשר לעשות בין 2023 ל-2024, ונדע לתמוך את המאמצים שלנו".

במענה לשאלה על הגדלת התמיכה במגזר החרדי השיב: "תתעלו מעל גודל השעה. אחים אנחנו. ראית את החרדים שרצו היום לבקו"ם? בוא נחבק את זה. בואו נחפש את המאחד".

כשנשאל על משרדי הממשלה המיותרים, ועל שעת הכושר לסגירתם, השיב שר האוצר: "יש רצוי ומצוי. אני לא רוצה להיות פופוליסט".

"לא כל החוכמה אצלנו - וגם לא אצל אחרים"

סמוטריץ' ובכירי משרדו נמנעו מלהתייבץ היום בוועדת הכספים, בה הוצגה תוכנית הפיצויים למשק, שאותה גיבש האוצר. התוכנית, שקרסה למעשה, זכתה בוועדה לקיתונות של רותחין והותקפה גם על ידי חברים בקואליציה ובראשם שר הכלכלה ניר ברקת, שאף הציג מתווה חלופי משלו.

"מותר שיהיו ויכוחים וחילוקי דעות. כל אחד בוחר את סגנונו ואת המילים שהוא משתמש בהן. אני משוכנע שעם כל מי שפועל למען שמיים ולטובת העניין, נגיע להבנות ולהסכמות", עקץ סמוטריץ'. "אנחנו חושבים שזה מתווה מאוזן, טוב ונכון. אפשר יהיה לשפר אותו ולדייק אותו, זה בסדר גמור. לא כל האמת נמצאת במשרד האוצר - וגם לא במקומות אחרים. אנחנו עובדים על תזכיר חוק, נביא אותו כמה שיותר מהר לכנסת, ויהיו סביבו עוד דיונים. זה מתווה שמציע 4.5 מיליארד שקל לחודש. אני לא רואה כאן מחלוקות אמיתיות".

לחצו על הפעמון לעדכונים בנושא:

🔔 מלחמת חרבות ברזל 🔔 משרד האוצר 🔔 עסקים קטנים 🔔 גירעון תקציבי

נספח 7

העתק כתבתו של נתי טוקר (דה
מרקר)

עמ' 45

זה מגיע: האוצר מגבש הצעת חוק ל"קופסה חוץ-תקציבית" ב-11 מיליארד שקל

מקורות המימון של הפיצויים לעסקים ולבתים שנפגעו ושל תוכניות הסיוע השונות עומדים להיגמר. מקור הסיוע העיקרי הוא קרן הפיצויים, בהיקף של כ-18 מיליארד שקל. אולם, היקף הנזק הנרחב בדרום ועלויות תוכניות הסיוע עשויות להיות גבוהות יותר.

נתי טוקר 31 באוקטובר 2023 📌 **התראות במייל**

במשרד האוצר עמלים בימים אלה על הצעה לגיבוש קופסה חוץ-תקציבית למימון עלויות המלחמה ותוכניות הסיוע. היקף הקופסה יגיע ל-11 מיליארד שקל, מתוכם כ-5.5 מיליארד שקל יגיעו מקיצוץ בתקציבי הממשלה הקיימים.

קופסה חוץ-תקציבית היא הקצאה חד-פעמית שנועדה למטרה מסוימת. בתקופת הקורונה, תוכניות הסיוע מומנו באמצעות חקיקה שאיפשרה את גיבוש הקופסאות. כעת, הקופסה החוץ-תקציבית חוזרת בשעת המשבר.

מקורות המימון של הפיצויים לעסקים ולבתים שנפגעו ושל תוכניות הסיוע השונות עומדים להיגמר. מקור הסיוע העיקרי הוא קרן הפיצויים, בהיקף של כ-18 מיליארד שקל. אולם, היקף הנזק הנרחב בדרום ועלויות תוכניות הסיוע עשויות להיות גבוהות יותר.

גיבוש קופסה חוץ-תקציבית מחייב הליך חקיקה בכנסת, בדומה לחוק רגיל של תקציב המדינה. במשרד האוצר מגבשים בימים אלה את הדיונים בנושא ואמורים להגיש את ההצעה לממשלה ולכנסת בקרוב.

בשלב זה מסתמן כי כמחצית מהסכום יגיע מהסטת תקציבים בתוך תקציב המדינה הקיים ל-2023. עם זאת, לא ברור אם ההחלטה הזו תכלול הסטה מלאה של כל התקציבים הקואליציוניים, או ששר האוצר, בצלאל סמוטריץ', יתעקש לא לגעת בכספים קואליציוניים ובמקום זאת לקצץ במקומות אחרים.

בנוסף, חלק מהמימון עשוי להגיע באמצעות הגדלת הגירעון, והמימון יגיע מהגדלת היקף הגיוסים של החשב הכללי, שכבר האיץ את קצב ההנפקות באוקטובר. תקרת

הגירעון המותרת לפי החוק היא 2.25%. עם זאת, ייתכן כי כחלק מהחקיקה האוצר גם ישנה את תקרת הגירעון המותרת בשנה זו.

בשלבים הראשוניים של הלחימה, במשרד האוצר העדיפו שלא לגבש קופסה חוץ-תקציבית כדי לשדר חוסן ויציבות ולהעביר מסר שקופת המדינה יכולה להתמודד עם ההוצאה הזו ללא קושי. ואולם כעת נוצר צורך להקצות תקציב של 11 מיליארד שקל, וייתכן כי ככל שהלחימה תימשך יהיה צורך לגבש חבילות דומות כאלה נוספות.

נספח 8

העתק כתבה "הקרוב על הכסף
הקואליציוני" (מעריב אונליין)

עמ' 48

חדשות מהארץ והעולם פוליטי-מדיני

הקרב על הכסף הקואליציוני: סערה בוועדת הכספים שדנה במתווה הפיצויים

ועדת הכספים של הכנסת דנה בהערכות הממשלה לקביעת מתווה הפיצויים בעקבות המלחמה. באופוזיציה טענו כי הוועדה צפויה לאשר הקצאה של עשרות מיליוני שקלים למשרדים שלא עוסקים בסיוע לנפגעים ולמפונים

תגיות: ועדת הכספים / מלחמת חרבות ברזל

ועדת הכספים (צילום: דני שם טוב, דוברות הכנסת)

האזינו לכתבה 1 דקה

"חרבות ברזל": ועדת הכספים של הכנסת דנה הבוקר (שני) בהערכות הממשלה לקביעת מתווה הפיצויים בעקבות המלחמה ברצועת עזה. למרות הפגיעה הכלכלית הקשה בתושבי העוטף והדרום, חבר הכנסת ולדימיר בליאק טען כי הוועדה צפויה להעלות לאישור בקשות להעברת מיליוני שקלים למשרדים שונים, שאינם מטפלים בבעיות המפונים והנפגעים.

שידור חי:

כך למשל טען בליאק, כי 13,756,00 שקלים צפויים לעבור למשרד התפוצות של השר **עמיחי שיקלי**, מעל לשמונה מיליון שקלים לשר ירושלים ומסורת ישראל, **מאיר פרוש** ו-18,384,000 שקלים למשרד ההתיישבות של השרה **אורית סטרוק**. עוד אמר חבר הכנסת בליאק כי טרם קיבל מיו"ר הוועדה, חבר הכנסת **משה גפני**, תשובה כמה מתוך 14 מיליארד השקלים במסגרת ההסכמים הקואליציוניים הוקצו לנפגעים ומומשו.

במקביל, באופוזיציה השמיעו גם ביקורת חריפה על משרד האוצר, כשחבר הכנסת **גלעד קריב** פנה לגפני ושאל: "לא היה ראוי שבדיון כזה מנכ"ל משרד האוצר או ראש אגף התקציבים היו? איפה הם? איפה ראש אגף התקציבים של מדינת ישראל, איפה מנכ"ל משרד האוצר? אנחנו באים עכשיו למופע של משרד הכלכלה, מחר יקראו לנו למופע של משרד אחר, אתם עושים צחוק. חבר הכנסת **נעמה לזימי** הצטרפה לדבריו ותקפה: "הוועדה הזו מדבררת את הממשלה, היא לא עוסקת בפיקוח פרלמנטרי".

נספח 9

**העתק דרישת חברי כנסת לכינוס
ישיבה מיוחדת של ועדת הכספים
(טוויטר)**

עמ' 51

חברת הכנסת נעמה לזימי
Member of Knesset Naama Lazimi

י"א בחשוון ה'תשפ"ד

26 באוקטובר, 2023

לכבוד

ח"כ משה גפני

יו"ר ועדת הכספים

הנדון: כינוס ועדת הכספים בנושא תמונת מצב על הכספים הקואליציוניים

שלום רב,

בהמשך לפנייתנו מהשבוע בבקשה לקבלת תמונת מצב עדכנית על מימוש הכספים הקואליציוניים, ולאור העובדה שלא קיבלנו התייחסות לפנייתנו, אנו דורשים את כינוס הוועדה בנושא זה בהקדם האפשרי.

כמצע לדיון אנו מבקשים לקבל ממשרד האוצר דו"ח מפורט המתייחס לכל סכום מסעיפי החלטות הממשלה בנוגע לתקציב הקואליציוני, עם סטטוס ביצוע נכון ליום פרוץ המלחמה, 7/10/23. עבור כל סעיף נבקש לדעת האם שולם בפועל עד למועד המלחמה, האם חויב ומה הסטטוס הנורמטיבי לחיוב, וכן התייחסות המפרטת את כוונת שר האוצר לגבי מימוש עתידי של אותו סעיף.

לפי סעיף 111 (ה) לתקנון הכנסת – "יושב ראש הוועדה יכנס את הוועדה לישיבה דחופה על פי דרישה (...) של שליש מחברי הוועדה שבה יפורט נושא הישיבה". לאור האמור לעיל, אנחנו מבקשים ממך לקיים דיון בוועדת הכספים בנושא תמונת מצב הספים הקואליציוניים.

ב ב ר כ ה ,

ח"כ נעמה לזימי

ח"כ ולדימיר בליאק

ח"כ חמד עמאר

ח"כ שרן השכל

ח"כ מיכל שיר

ח"כ אורית פרקש הכהן

ח"כ עאידה תומא סלימאן

העתק:

טמיר כהן, מנהל וועדת הכספים

כנסת ישראל, גבעת רם, ירושלים, 9195015
מייל: naamalazimi@knesset.gov.il
ליצירת קשר: עילי גבאי, 0559209116

נספח 10

העתק מכתב העותרת מיום

15.10.2023

עמ' 53

15 באוקטובר 2023, ל' תשרי תשפ"ד

שלום רב,

ח"כ בנימין נתניהו	ח"כ בצלאל סמוטריץ'	עו"ד גלי בהרב-מיארה
ראש הממשלה	שר האוצר	היועצת המשפטית לממשלה
משרד ראש הממשלה	משרד האוצר	משרד המשפטים
<u>ירושלים</u>	<u>ירושלים</u>	<u>ירושלים</u>

הנדון: העברות כספים קואליציוניים בניגוד לדין בזמן מלחמה

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל (להלן: "התנועה"), אנו פונים אליכם בדברים הבאים:

- מאז יום שבת, 7.10.2023, מדינת ישראל נמצאת במלחמה קשה ועקובה מדם. במסגרת זו, החברה האזרחית פועלת במקום הממשלה(!), ומספקת מענה רב ערוצי למגוון הצרכים החיוניים והמיידיים שעולים, ובראשם צרכי המשפחות מעוטף עזה וצרכי החיילים בשטח. כל זאת במימון עצמאי המבוסס במידה רבה על תרומות משמעותיות ביותר של הציבור הישראלי המוכה חרדה.
- אף על פי כן, משרד האוצר, בהוראת השר, וכן במשרדים נוספים, פועל להמשך העברות הכספים הקואליציוניים. כך למשל, לפי פרסומים שונים, ממשיכות העברות הכספים הקואליציוניים למגזר החרדי, אשר עולים כדי מאות מיליוני שקלים.¹ כל זאת, כאשר פנייתם של חברי כנסת אחדים ליועצת המשפטית לממשלה, בנוגע לאי סדרים באישור תוספות תקציביות בסעיפים שונים למגזר החרדי, שאושרו לפני המלחמה בוועדת הכספים, נבדקת בימים אלה על-ידי הייעוץ המשפטי לממשלה מול משרד האוצר ומשרד החינוך, ואף נראה כי למרות זאת, משרדי הממשלה נערכים להעברת הכספים האמורה.²
- זאת ועוד, היום פורסם כי שר האוצר סרב לבקשת שר החינוך להסיט 130 מיליון שקלים קואליציוניים שכבר הובטחו לחינוך החרדי והדתי לטובת צרכי חינוך לילדי העוטף בעקבות המלחמה.³
- וידוגש, מהפרסומים עולה כי המשך העברת הכספים הקואליציוניים אינו קשור אך למפלגות החרדיות, אלא נוגע גם להסכמים קואליציוניים נוספים.
- כל זאת מעלה ספקות ממשיים בנוגע לחוקיות פעולות אלה. וזאת לצד המסקנה הברורה על סדרי העדיפויות השגויים והפסולים של הממשלה וחבריה.

¹ נתי טוקר ליאור דטל [במקום לעצור ולחשוב מחדש על התקציב, ממשיכים בחלוקת הכספים הקואליציוניים](#) (דה מרקר; 10.10.2023).

² ליאור דטל [היועמ"שית בודקת טענות לאי-סדרים וליקויים בהעברת תקציבי עתק לחרדים](#) (דה מרקר; 5.10.2023).

³ לירן כוג'יהנוף סמוטריץ' מסרב להסיט כספים שהובטחו לחינוך החרדי לצרכי ילדי העוטף (כאן, 15.10.2023).
 רח' יפו 208, ירושלים 9438303 * מען למכתבים: ת.ד. 36504 ירושלים 9136001 * טל: 02-5000073 פקס: 02-5000076
 شارع يافا 208، القدس 9438303 * العنوان للرسائل: ص.ب. 36504، القدس 9136001 • هاتف: 02-5000073 • فاكس: 02-5000076
 208 Jaffa St., Jerusalem * Mailing Address: P.O.B 36504 Jerusalem 9136001 * Tel: 02-5000073 * Fax: 02-5000076
 E-mail: office@mqg.org.il * Web Site: www.mqg.org.il

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

6. על כן, התנועה עומדת על כך כי באופן מידי יוקפאו כל העברות הכספים הקואליציוניים הנעשות שלא על פי הדין וכן שעניינן אינו נוגע לסיוע לתושבי עוטף עזה וצרכים נוספים הקשורים באופן ישיר לזוועות ומחירי המלחמה; וכי הכספים שהועברו יוחזרו לאלתר. כמו כן, התנועה מדגישה כי זמן מלחמה אינו מעניק היתר לממשלה לפעול בניגוד לדין או תוך סיכול תפקידה ועבודתה של היועצת המשפטית לממשלה, שהיא כידוע היטב, בין היתר, הפרשנית המוסמכת של הדין עבור הרשות המבצעת, המחויבת לחוות דעתה.

7. לאור חשיבות הדברים וההכרח בפעולות מידיות בטרם "ייקבעו עובדות בשטח" נבקש את תגובתכם בהקדם.

בכבוד רב,

תמר באום, עו"ד

האגף הכלכלי

אריאל ברזילי, עו"ד

ראש האגף הכלכלי

העתק:

מר יואב קיש, שר החינוך
מר יוסי שלי, מנכ"ל משרד ראש הממשלה
עו"ד אסי מסינג, היועץ המשפטי, משרד האוצר
מר יהלי רוטנברג, החשב הכללי, משרד האוצר
מר יוגב גרדוס, הממונה על התקציבים, משרד האוצר

נספח 11

העתק מכתב העותרת מיום

25.10.2023

עמ' 56

25 באוקטובר 2023, י" חשוון תשפ"ד

שלום רב,

ח"כ בצלאל סמוטריץ' תא"ל משה אדרי

שר האוצר ראש מינהלת השיקום לחבל "תקומה"

משרד האוצר

ירושלים ירושלים

הנדון: ייעוד כספים קואליציוניים לצרכי המלחמה והעורף

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל (להלן: "התנועה"), אני פונה אליכם בדברים הבאים:

1. מאז יום שבת, 7.10.2023, מדינת ישראל נמצאת במלחמה קשה ועקובה מדם. במסגרת זו, החברה האזרחית פועלת במקום הממשלה (!), ומספקת מענה רב ערוצי למגוון הצרכים החיוניים והמיידיים שעולים, ובראשם צרכי המשפחות מעוטף עזה וצרכי החיילים בשטח. כל זאת במימון עצמאי המבוסס במידה רבה על תרומות משמעותיות ביותר של הציבור הישראלי המוכה חרדה.

2. לנוכח חומרת הדברים ואוזלת היד הממשלתית, התנועה דורשת כי כלל הכספים הקואליציוניים או הכספים שמקורם בהסכמים פוליטיים אחרים שטרם הוקצו, ייעודו באופן מידי לטובת צרכי המלחמה והעורף דווי הכאב. כך לדוגמה לפי הפירוט הבא, בהתאם להחלטה מספר 511 של הממשלה מיום 14.05.2023:

- א. תקציב התמיכה במוסדות תורניים בסך של 925 מיליון ש"ח בשנת 2023 וסך של 1,385 מיליון ש"ח בשנת 2024;
 - ב. תקציב תמיכה במרכז מורשת גוש קטיף בסך של 4,000,000 מיליון ₪ בשנת 2024;
 - ג. תקציב תמיכה לחיזוק הזהות היהודית באמצעות מיזמים משותפים, פרויקטים שונים, מבחני תמיכה ופעולות בקרב סטודנטים, חיילים, חיילים משוחררים, בסך של 131,820,000 מיליון ₪ בשנת 2023 וסך של 150,000,000 מיליון ₪ בשנת 2024;
 - ד. תקציב תמיכה והנחלת המורשת של הרב דרוקמן לציבור הרחב בסך של 3,910,000 מיליון ₪ בשנת 2023 וסך של 1,000,000 בשנת 2024;
 - ה. תקציב תמיכה בגרעיניים תורניים בסך של 9,760,000 מיליון ₪ בשנת 2023 וסך של 40,000,000 מיליון ₪ בשנת 2024.
3. לנוכח חומרת הדברים וחשיבותם, נבקש את תגובתכם בהקדם המידי.

התנועה למען איכות השלטון

העתק:

ח"כ בנימין נתניהו, ראש הממשלה
ח"כ בני גנץ, שר

רח' יפו 208, ירושלים 9438303 * מען למכתבים: ת.ד. 36504 ירושלים 9136001 * טל: 02-5000073 פקס: 02-5000076
شارع يافا 208، القدس 9438303 * العنوان للرسائل: ص.ب. 36504، القدس 9136001 * هاتف: 02-5000073 * فاكس: 02-5000076
208 Jaffa St., Jerusalem * Mailing Address: P.O.B 36504 Jerusalem 9136001 * Tel: 02-5000073 * Fax: 02-5000076
E-mail: office@mqg.org.il * Web Site: www.mqg.org.il

נספח 12

העתק מכתב העותרת מיום

29.10.2023

עמ' 58

29 אוקטובר 2023, י"ד בחשוון, תשפ"ד

לכבוד

ח"כ בנימין נתניהו	ח"כ בצלאל סמוטריץ'	עו"ד גלי בהרב-מיארה
ראש הממשלה	שר האוצר	היועצת המשפטית לממשלה
משרד ראש הממשלה	משרד האוצר	משרד המשפטים
<u>ירושלים</u>	<u>ירושלים</u>	<u>ירושלים</u>

הנדון: העברות כספים קואליציוניים בניגוד לדין בזמן מלחמה

העתק: מכתבנו מיום 15.10.2023

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל (להלן: "התנועה"), אנו פונים אליכם בדברים הבאים:

1. מאז יום שבת, 7.10.2023, מדינת ישראל נמצאת במלחמה קשה ועקובה מדם. במסגרת זו, החברה האזרחית פועלת במקום הממשלה(!), ומספקת מענה רב ערוצי למגוון הצרכים החיוניים והמיידיים שעולים, ובראשם צרכי המשפחות מעוטף עזה וצרכי החיילים בשטח. כל זאת במימון עצמאי המבוסס במידה רבה על תרומות משמעותיות ביותר של הציבור הישראלי המוכה חרדה.

2. ביום 15.10.2023 פנינו אליכם כי יוקפאו באופן מיידי כל העברות הכספים הקואליציוניים הנעשות שלא על פי הדין וכן שעניינן אינו נוגע לסיוע לתושבי עוטף עזה וצרכים נוספים הקשורים באופן ישיר לזוועות ומחירי המלחמה; וכי הכספים שהוקצו יוחזרו לאלתר. כמו כן, הדגשנו כי זמן מלחמה אינו מעניק היתר לממשלה לפעול בניגוד לדין או תוך סיכול תפקידה ועבודתה של היועצת המשפטית לממשלה ושלוחיה.

3. עוד באותו היום שר האוצר הצהיר במסיבת עיתונאים כי "הנחיתי את אגף התקציבים והחשב הכללי לפעול לשינוי סדרי עדיפויות בתקציב, הם עורכים מיפוי של כל התקציבים שאינם חיוניים ללחימה, במסגרת הזו נבחן כלל התקציב במסרק, וביניהם גם התקציבים הקואליציוניים ל-2023 ו-2024. חלק מהתקציבים כבר הוסטו וחלק יוסט בהתאם לצורך".¹

4. ואולם, לפי פרסומים,² שר האוצר לא פעל ליישום הודעה זו במלואה, ולא פנה כנדרש ליעוץ המשפטי במשרדו לגיבוש מידי של הצעת החלטה לממשלה על הקפאת העברת כספים קואליציוניים או שמקורם בהסכמים פוליטיים אחרים, שאינם מיועדים לצרכי המלחמה והעורף באופן ישיר.

5. בהמשך לכך, פורסם גם כי משרד המשפטים הודיע כי לא ימשיך לטפל בבקשות של המשרדים השונים לניצול כספים קואליציוניים לאישור וועדת הכספים של הכנסת (בין אם מדובר באישור

¹ שלמה טייטלבוים סמוטריץ': "צריך להודות ביושר - נכשלנו, סדר העדיפויות ישתנה" (כלכליסט; 15.10.2023).

² צבי זרחיה למרות ההכרזות: הכספים הקואליציוניים עדיין זורמים (כלכליסט; 25.10.2023) (להלן: "צבי זרחיה").
רח' יפו 208, ירושלים 9438303 * מען למכתבים: ת.ד. 36504 ירושלים 9136001 * טל: 02-5000073 פקס: 02-5000076
شارع يافا 208، القدس 9438303 * العنوان للرسائل: ص.ب. 36504، القدس 9136001 * هاتف: 02-5000073 • فاكس: 02-5000076
208 Jaffa St., Jerusalem * Mailing Address: P.O.B 36504 Jerusalem 9136001 * Tel: 02-5000073 * Fax: 02-5000076
E-mail: office@mqg.org.il * Web Site: www.mqg.org.il

או באי הסתייגות על בסיס הודעה, במקרים הנדרשים בדין) ללא בקשה מפורשת של השר הרלבנטי.³ ואולם, לפי הפרסום, ניכר כי לא רק שרים האמונים על תחומי פעילות רלבנטיים וחיוניים לצרכי המלחמה והעורף נענו להנחיה זו, אלא גם שרים אחרים, אשר פעילותם מלכתחילה הייתה בזבוז משאבים ציבוריים, לכל הפחות.

6. עוד נדגיש, כי אף שהמידע על-אודות היקף הכספים הקואליציוניים (או מהסכמים פוליטיים אחרים) שלא הוקצו או שהוקצו אך מועד התשלום הוא עתידי, ממשיך להיות מוסתר מהציבור, ישנו קושי ממשי להאמין כי מאז אישור התקציב לשנים 2023 ו-2024 בכנסת בסוף חודש מאי האחרון, כבר נוצלו כלל הכספים הפוליטיים האמורים והגיעו לכדי ביצוע מלא. לא למותר להזכיר שעל שולחנה של ועדת הכספים עומדות גם בקשות להעברה של עשרות מיליוני שקלים למשרדים המיועדים כאמור לעיל או למטרות בלתי חיוניות בזמן הזה: משרד התפוצות - 13.7 מיליון שקל, משרד התיישבות - 18.3 מיליון שקל, משרד ירושלים ומסורת ישראל - 8.3 מיליון שקל.

7. מקל וחומר, ברי כי כלל הכספים שמקורם בהסכמים פוליטיים לשנת 2024 טרם נוצלו ועל כן כל אלה שמיועדים למטרות שאינן חיוניות באופן ישיר למלחמה או לטיפול בעורף ניתן באופן מידי להסיטן למטרות אלה.

8. על כן, נוכח הנסיבות החדשות והקיצוניות **לשיטת התנועה קמה חובה על משרד האוצר לגבש באופן מידי הצעת החלטה לממשלה, שתורה על הקפאה לאלתר של העברת כלל הכספים שמקורם בהסכמים פוליטיים, שאינם נדרשים באופן ישיר וחיוני לצרכי המלחמה או הטיפול בעורף, וכן על הסטה מיידית של כלל הכספים שמקורם בהסכמים פוליטיים לצרכים האמורים. כמובן, שעל הצעה זו לעלות לאישור מידי במליאת הממשלה.**

9. זאת ועוד, נדרש גם כי ראש הממשלה יורה לראשי סיעות הקואליציה וכלל חברי הקואליציה, על הפסקת כל פעילות בכנסת, בפרט בוועדת הכספים, הסוטה ממטרות אלה.

10. נוכח שינוי הנסיבות הקיצוניות דומה שאי בחינה מחדש של ההסכמים הפוליטיים וההקצאות שאינן תומכות במלחמה במליאת הממשלה – עולה כדי שרירותיות אסורה שדינה בטלות.

11. לאור חשיבות הדברים וההכרח בפעולות מיידיות בטרם "ייקבעו עובדות בשטח" נבקש את תגובתכם עד ליום 5.11.2023.

בכבוד רב,

תמר באום, עו"ד

האגף הכלכלי

אריאל ברזילי, עו"ד

ראש האגף הכלכלי

³ מירב ארלוזורוב [סמוטריץ' רוצה "קופסה" חוצת-קציבית כדי להימנע מקיצוץ הכספים הפוליטיים](#) (דה מרקר; 24.10.2023).

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

העתק:

ח"כ אופיר כץ, יו"ר הקואליציה
מר יוסי שלי, מנכ"ל משרד ראש הממשלה
עו"ד אסי מסינג, היועץ המשפטי, משרד האוצר
מר יהלי רוטנברג, החשב הכללי, משרד האוצר
מר יוגב גרדוס, הממונה על התקציבים, משרד האוצר
ח"כ משה גפני, יו"ר ועדת הכספים של הכנסת